

Előfizetési díj:
 Negyedévre . . . 1 frt.
 Félévre . . . . . 2 frt.
 Éves díj . . . . . 4 frt.
 —
 Egyes szám: 20 kr.
 —
 Hirdetések felvételnek
 a kiadóhivatalban.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ   PORZSOLT KÁLMÁN

Megjelen havonként kétszer.

Szerkesztőség
 és
 kiadóhivatal:

Budapest, Rökk Szi-
 lárd-utczára

Kéziratokat vissza nem
 küldünk.

Bérmentetlen leveleke,
 nem fogadunk el.

Az „Achiles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet“, a „Balaton-Egylet“, a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet“, a „Budapesti, hegyvidéki turista-Egylet“, a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet“, a Budapesti Torna-Egylet, a „Budapesti Vasparipa-Egylet Előre“, a „Budapesti Sport-Club“, a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet“, a „Debreczeni Torna-Egylet“, az „Egyetemi Athletikai Club“, „Első Magyar Vivő-Egylet“, az „Érsekújvári Vivő- és Torna-Egyesület“, a „Fertői Csónakázó-Társaság“, a „Győri Csónakázó-Egyesület“, a „Kassai Korcsolyázó-Egylet“, a „Kolozsvári Athletikai Club“, a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet“, a „Főv. Vivő-Club“, a „Körmendi Athletikai Club“, a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet, a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet“, a „Magyar Velociped-Club“, a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet“, a „Makói Torna-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet“, a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet“, a „Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet“, a „Nagy-Bányai Korcsolyázó-Egylet“, a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet“, a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet“, a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet“, a „Nemzeti Hajós-Egylet“, a „Neptun Budapesti Evező-Egylet“, az „O-Becsei Kerékpár-Egyesület“, az „O-Budai Torna-Egylet“, a „Pannonia Csónak-Egylet“, a „Pécsi Athletikai Club“, a „Pozsonyi Hajós-Egylet“, a „Pozsonyi Torna-Egylet“, a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet“, a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet“, a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Salgó-Tarjáni Vasparipa-Szövetkezet“, a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club“, a „Soproni Korcsolyázó-Egylet“, a „Szabadkai torna-Egylet“, a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör“, a „Szegedi Csónakázó-Egylet“, a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet“, a „Szegedi Torna-Egylet“, a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet“, a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet“, a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet“ és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycle-) Egyesület“, a „Pápai korcsolya-egylet“, a „Torontál korcsolyázó- és hajós-egylet“, „Magyar sport-club“, „Szeged Kerékpár-egyesület“, „Sportkedvelők köre“, „Veszprémi torna egylet“, „Tordai korcsolyázó-egylet“, „Budapesti Torna-Club“, „Zombolyai atletikai club“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot a összes tanintézeteknek.

SPORT.

— Kozma Andortól. —

Szilaj lovon előre, bátran
 Rohanni völgyön és hegyen,
 A fürt libeg-lobog ziláltan
 S lüktet a szív . . . ez köll nekem!
 Ha paripának vad galoppja
 Kavarja felhővé a port,
 Az szép dolog, — akárki mondja, —
 Ez oszt' valódi férfi sport!

Szilárd karokkal megfeszíteni
 Az evező-lapátokat, —
 Az arczot hűs szellő legyint,
 Erős kar izma kidagad —
 És bár a hullám rontja, dobja,
 Mint nyíl repül a kis hajó . . . .
 Szép egy dolog, — akárki mondja, —
 Ez aztán férfinak való!

Aki tova suhan a jégen,
 Az élvez, éled és mulat.
 Még kedvesebb: havas vidéken
 Bukfenczeztetni a nyulat.
 Aczélt ragadni a marokba,
 Kardcsattogás, masque-puffogás . . . .
 Ez mind finom sport, — bárki mondja, —
 És annyit ér, mint bármi más.

A hű barátoknak körében,
 Oly édesen cseng a pohár,
 Kedély lobog a szem tüzeiben,
 S mikor a kedv csordultig áll:
 Felharsan vig dalok akkordja
 Mig egy sűgárt a regg bevet . . .
 Szép egy dolog, — akárki mondja, —
 Igazi férfi élvezet!

De enyhe holdvilágos éjen,
 Csöndes csalitban kettesen
 Egymás szemébe nézni mélyen
 S ezt sűgni százszor »kedvesem!« . . .
 Lenni örökre nők bolondja . . .
 Teérted édes pillanat! . . . . .
 Ez mindörökre, — bárki mondja —
 A legszebb férfi sport marad.

A l a b d a.

Irta:

Jókai Mór.

Tulajdonképpen nagy kérdés, hogy szabad-e még ezt a szót „labda” használnom? Miután a nyelvtisztítók szerint a „da” végző a magyarban jogosulatlan s mint ilyen ünnepiesen letiltatott, száműzetett és kiakolbulitattott; azóta a „zárdá” — zárosház; — a „járda” — talpaló ut; — a „csárda” — ivóház; — a „csorda” — marhagyülekezet; — a „borda” — oldalcsont; — a „konda” — sertéssereglet; — a „bunda” — szőrmedvény; — a „kaloda” — lábtíló; — a „csoda” — bámulvány; — a „micsoda?” — mi izé? — a „duda” — nyeggető síp: — ős „Buda” is csak úgy került el a megtalpatatást, hogy „Pest” hozzávarratódott. — De mi lesz a „dadából”, a ki elől is „da”, hátul is „da”?

Ezóta már a „labda” is bizonyosan „gömbce.”

Egy gyermekkori iskolatársamnak nem rég eszébe jutott egy ötvenév óta tartogatott emléktárgy megkülönböztetésével engem megörvendeztetni. Egy hajdankori labda.

Ha ti azt tudnátok, gyermekek, hogy mi fán termett a régi labda? Nem volt ám akkor még játékos bolt, a hol hálósázmra árulják a kész kaucsuk gömböket; nem is érték volna azok nekünk semmit: hisz azt meg sem érzi az ember, ha hátba dobják vele. — Magunknak kellett a játékszerszámot elkészítenünk.

Az maga egy multság volt.

Legelőször ismeretséget kellett kötni a szomszéd csizmadia inasával s azzal ozsonnamegfelelés árán, szerződésre lépni, hogy a hasznavehetetlen bőrmaradékokat szedje össze a számunkra. Azokat aztán szakértelemmel kiszabtuk háromszögű szelvényekre, míg nyolcz egyenlő darab összekerült; volt a között fekete, zöld, sárga, piros, mindenféle színű.

Akkor azután a szolgálónak kellett jó szót adni, hogy fonjon a számunkra a ponyvának szánt kenderből jó erős fonalat. Ahhoz szereztünk viaszkot a méhesben. Azzal a fonállal aztán összevarrtuk a nyolcz bőrdarabot, még pedig az utolsó nyílásig a visszáját szegve be.

Azután, mikor dísznőlés volt, jókor felkeltünk, hogy a leölt mangaliczának, mielőtt megperzselnék, kitépjük a java sertéjét labdatölteléknek. Azzal aztán jól megtómtuk a labdát keményre. Akkor a nyolczadik nyílást is összevarrtuk rajta.

De még azért ez nem volt labda. Így nagyon hamar elszakadt volna. Ennek még köpönyeg is kellett. Az egészet be kellett fenni spárgával, mint a hogy a tajtékpipát bedrótozzák. — No, de ti drótfonatos tajtékpipát sem láttatok soha.

A bospárgázás is nagy mesterség volt; de még nagyobb mesterség spárgát beszerezni. A spárgát, mint tudja van, pénzért adják. Az én időmben pedig a gyerekeknek a kezébe nem adtak pénzt. S ha még is vala-

hogy, lemásolás, vagy végtisztességtételnél éneklés díjában egy széles susztertallér (= 2 garas) ütötte a marunkat, de hogy vettünk rajta játékszer; nagy volt az én időmben az étvágy, nem kellett nekünk vasas pilulákat adni, hogy a gyomrunk képzelő téhetsége fölébredjen. Jobb volt a két garas sóspereczre.

A labda hát megvolt. Már most még csak arra kellett várunk, hogy egyszer a szolgáló eltörje az istálló lapátot. Mivel, hogy a lapátnyel a legjobb „ütőfa” a világon.

Akkor aztán szombaton délután nem levén iskola, kivonult az egész klaszsis a cigánymezőre. Itt jó tágas tér volt: nem kellett félni, hogy a messze elütött labda beveri az ablakot. Ha betíti a cigányház ablakát: más *papírost* ragasztunk rá s megint ablak lesz.

Akkor aztán kezdődött a válogatás (ugy hívtuk, hogy „eligálás”), volt két vezérünk: a legmarkosabb legények. Ezek legelőbb is fogták az ütőfát s háromszor egymás kezébe hajták; a harmadiknál aztán egyik vezér a másik ökle fölött átmarkolva az ütőfát, a melyiknek utoljára a kezében maradt az ütőfa, az volt az elektor.

Ennek nagy előnye volt: mert a bajtársak közül ő választott elebb egyesével maga mellé valókat, utána a másik. Azért is ütőfa elkapásnál már ugy számította ki szemmérték szerint, hogy az ő markában maradjon az ütőfa vége. De néha csak annyi maradt ki legfeljül, hogy alig foghatta meg az ökle kis ujjával. Ekkor aztán az ellenfél az egy mutatójával ki tudta az ütőfát lóditani a versenytárs markából: akkor ő lett az elektor.

De nemcsak ez az előny járt az ütőfapróbával, hanem az is, hogy az elektor és az ő szövetségesei maradtak belül a „métá”-ban; a másik csoport jutott kívül. Amazoké volt a labdaütés és szaladás: emezeké az ácsorgás és labdakapás.

Hogy az egész játékot áttekinthetővé tegyem, megjelölöm az egész terepet. A csillagok az elektor bajtársai, a gömbök az ellenfelei A vonalak jelzik a *métát*.

			A					B	
1	*	*							
2	⊙	*			⊙			⊙	
		*							*
		*							
					⊙			⊙	

A 2 ⊙ az „adogató.” Ennek kötelessége felhajítani a labdát, úgy, hogy 1 * az ütőfával elűthesse. Ha nem találta el a labdát, az az ő baja, akkor kiállhat a métára. Ha eltalálta s jó messze elröpité, akkor aztán átszalad az A métáru a B métára, a mig az oldalt álldogálók a labdát kergetik. Az oldalasoknak s az adogátónak nem szabad a futót meghajítani a labdával, csak a két középsőnek s azoknak is csak az A—B métákon belül. Ezért valamennyinek előbb a két középső vezér kezébe kell az elfogott labdát áthajítani, hogy az a futó ellenfelet megűthesse vele. Ha azonban a 1 * ütő bármily ügyesen röpitette is el a labdát, de azt a két középső ⊙ valamelyike röptében elkapta, akkor ugyancsak

igyekeznie kell, hogy visszafusson az elhagyott métához, mert hátra dobják.

Sokszor megesik, hogy a csillagosok mind kinu rednek a B métánál. Ekkor jön *Liberátor*, a szabadító. Ez maga a vezér. Ennek három útése van. Ha egy is sikerül, akkor aztán a kinnrekedt társak nagy zsvivajjal rohannak végig a „longá“-n; még nagyobb a kiabálás az ellenpárt részéről: „labdát, labdát!“ S jaj annak a gyámoltalannak, a melyik meg hagyja magát hajjittatni; mert akkor az egész társasága elveszti a játékot, annak ki kell menni a gyepre, az ellenfél vonul be a sánczba.

De gyakran megesett ám, hogy maga a *Liberátor* is mind a három útést elhibázta, vagy olyan egyenesen ütött, hogy elkapták a labdát. Ekkor aztán jött a legnehezebb feladat. Egynek a kinnrekedt társak közül fel kell áldoznia magát, hogy egyedül keresztülfusson a B határtól az A határig, a míg az ellenfél legügyesebb vezére a kezében tartott labdával várja kapóra.

Volt egy pajtásunk, egy Melchior nevű német gyerek, a ki cserében volt nálunk; ez tudott az ilyen kényszerített átfutásoknál remekelni. Ez mindig hátrafelé fordított fejjel loholt. Nem is szaladt, csak ügetett; de akármilyen közel hajítottak hozzá a labdával, azt sohasem találták el; olyan ügyesen nyaklott annak a termete előre-hátra, hogy mind mellette repült el a labda; ha felül vették, lebukkant, ha alul vették, felugrott, soha sem lehetett eltalálni.

Hajh de fölséges mulatság is volt ez! Csak az esteli harangszó vert bennünket belőle haza. S egy krajczárba sem került az apánknak.

Mindez eszembe jutott, mikor ezt a régi labdámat megláttam.

Még vele is álmodtam.

Ott voltam a cigánymezőn; a kabátjainkat egy halomra hánytuk. (Nem féltünk az influenzától.) A Sziucs Sándor meg a Gona Sándor eligáltak az ütőfával. A Melchior futott hátrafordított fejjel: társaim rosszul ütöttek. Nagy volt a rémület a pártban. Bukunk! Ne féljete: itt vagyok én! Én maradtam liberátornak. El is ütöttem a labdát fel az égre. Társaim szerencsésen bejutottak. Hanem helyettük engem dobtak hátra a labdával, ugy, hogy fölébredtem bele.

Hejh ha engemet még egyszer így hátra dobnának ezzel a labdával!

Dehogy dobnak!

Labda sincs már a világon; labdázó gyerekek sincsenek már. Most már csak filozofáló, politizáló, kommandóra tornázó gyerekek vannak s egy-egy szerelmi bánatában, életunalmában öngyilkossá lett gyerek esete hirdeti, hogy manapság már kész vén emberek születnek.

Vegyétek mégegyszer kezetekbe azt a labdát, fiuk!

Zerge vadászat a magas Tátrában.

Irta: Beksies Gusztáv.

A hajnal sárga-pirosan ragyogott a láthatáron. A biborpalást ezuttal elmaradt. A nap nem mint király emelkedett a láthatárra; nem voltak előhírnökei a meggyuladt ködpárákban, a vulkán tűz vörösében izzó felhőkben, a keleti láthatárról a zenithig felcsapó lángkévekben. A Venus nem úgy ragyogott, mintha az bibor ég vörös üvegen tündökölné keresztül. A sárga-piros sávon és a csillagok halaványságán kívül semmi egyéb nem hirdette előre az égbolt fejedelmének ébredését.

De mily ébredés! Akik elmlasztották e látványt — és rajtunk, a zerge vadászatra indulókon kívül mindenki elmulasztotta — sokat vesztek. Tiszta, ködfelhő- és pára nélküli hajnal a Tátrában ép oly ritka látvány, mint a tengeren. A napkeltét a legkülönbözőbb pontokon, a legkülönbözőbb tengereken szemlélttem már. Legutoljára a múlt télen, a görög vizeken láttam a nap korongját ködfátyol nélkül kiemelkedni a tenger azurjából. De soha sem lepett meg szebb látvány, mint Uj-Tátrafüreden, midőn ébredve, ablakomból szemlélttem a kelő napot.

Ez a látvány különben nagyon hasonlít ahhoz, melyet néha az utazó élvezhet a sik tengeren. Itt a tenger, a Tátrában a fenyves Oceán terül el zöld szőnyeg gyanánt a szemlélő előtt. A felhőtlen láthatárra bukkanó nap itt és ott megkapja zöldes vízfényét, azt a sajtáságos zöld sugarat, melyről Jules Verne egyik kedves regényét írta.

A tenger fényjátékát azonban a Tátrában az égbemeredő csucok, s a tiszta körvonalakat alkotó óriási gránit gerinczek pótolják. Hogy gyulad ki legelőször a lomniczi, gerlachfalvi és a szalóki csucs! Mintha mindhárom (különb is mindhárom király a Tátrában) arany koronát viselne. Majd csakhamar bibor palást ború, nem az égre, hanem a hatalmas gerinczekre. A titánok fejedelmei gyanánt jelenik meg a három orom büszkén, fenségesen, elragadva, ámulatba ejtve a szemlélőt.

Az ég és föld megcseréltek a szerepüket, A hajnal fényjátéka a Tátra ormaira költözött. A csucok sugároztak, Az ég egyszerű és halavány maradt.

A megcserélt hajnalra ébredve, kezdődött a tátrai zergevadászok ünnepnapja, a hajtás az ormokon. Nevezetes nap ez nem csak Magyarországon, hanem a külföldön is. Messze földről utaznak Diana ezen sátoros ünnepére a sportkedvelők a magyar Svájcba, a szép Tátrába, mely nemcsak első rangú gyógyhely, hanem egyszer mind Europa egyik legszebb hegyvidéke. Ez alkalommal is egy német gróf (Oberdorfer), egy követ, Németország diplomatiái képviselője, a volt budapesti főconsul (v. Plessen báró) és egy lengyel földbirtokos vettek részt, a magyar vadászokon kívül a kirándulási vállalatban. Zergevadászat a gerlachfalvi ormokon valóban a legélvezetesebb kirándulások és egyszer mind a legnehezebb vállalatok közé tartozik.

A turista öröme itt összeolvad a vadászat gyönyörével, a hegymászás a legnemesebb vad üzésével. Két királyi mulatság egy és ugyanazon alkalomra, ugyanazon erőfeszítés által kiérdemelve.

Mert itt erőfeszítésre valóban szükség van: de mily jutalom vár a bátor vállalkozóra. Így csak a nagy, hatalmas és igazságos természet tud jutalmazni. Emberek (királyok és nem királyok) jutalmaznak gyakran érdem nélkül. Az olcsó hizelgés, magát megvető servilizmus le-

A király vadászatai.

szakítja gyakran a kegyelem fájáról a derék által kiérdemelt babért. A természet nem szeszélyes, mint a zsarnokok; egyenlő mértékkel mér mindenkinek. A gerlachfalvi ormokon kínálózó élvezetért egyenlően kell megfáradnia mindenkinek. Itt nem létezik protectio, rangbeli és születési előny. Az apró hegyi lovakon egyenlő fáradsággal léptethet mindenki vagy 2 $\frac{1}{2}$ órán át a legurult sziklák által eltorlaszolt magas ösvényeken, egész a törpefenyő övig. Innét kezdve szintén vagy két órai nehéz gyalogut vár a társaság minden tagjára, a törpefenyő övön át egész a havas régióig, hol már megszűnik szinte minden természet.

Merész hajlásban emelkednek itt a gerlachfalvi hegy első gerincvonalai, az ugynevezett katlan felé, hol a tulajdonkép való vadászat kezdődik. Csak dr. Szontágh, Uj-Füred tulajdonosa és kitűnő fűrdőorvosa, a nagyhirű vadász, a szívélyes házigazda, a gentleman doktor és még néhány, a hegymászásban gyakorlott turista jutnak könnyű zergeléptekkel túl az első komoly akadályokon. Minden másra (és köztük rám) nehéz küzdelem várt. Ezer és ezer mázsás gránittömbök, a legkülönbözőbb alkatu cyklop-szirtek egymásra dobálva s lépcsőzetesen egymásra helyezve, képezik a felvezető ösvényt. Alant a szédítő mélység, fent a még szédítőbb magasság, a tetőn a katlan ormaival és a Tátra legmagasabb csúcsával, a gerlachfalvival; jobbról-balról kimeredő tömbök által egyenlőtlenül tett sziklamezők, melyek oly komorak, mintha a titánok temetői volnának: ily látványa és környezete van az első meredeken felkapaszkodó zerge vadásznak.

Itt hasztalan dr. Szontágh örök jóakaratu mosolya, barátságos biztatása és jó példája. Itt keserves fáradsággal kell kapaszkodni mindenkinek, akárki fia is. József főherczeg, a ki a vadászatokban rendszerint részt szokott venni, itt épp úgy kapaszkodik, görnyed, mint az egyszerű lateiner, a kit inkább a természet szépségeinek látványa, mint a vadászat gyönyöre csalt a fáradságos vállalatra. De a katlannál, sőt már a katlan alatt szintén, egyenlő mérvben kezdődik a nagy természet jutalmainak kiosztása. Mindenkire ugyanazon nagyszerű látványok várnak, csak élvezni tudja azokat. Ugyanazon ragyogó ég és ugyanazon tündérfényben uszó völgy. Ugyanazon merész csúcsok, melyek mintha közvetlen mellőlünk emelkednének az ég azurjába. Ugyanazon fényes örvények, melyeknek most fenekét is megvilágítja a delelésre induló nap égető sugara. Ugyanazon felhőfoszlányok, melyek magasan a gerlachfalvi, szalóki és lomniczi csúcsok felett, közelünkben, vagy éppen alattunk usznak a lég kristály kéjében. Ugyanazon tiszta, átlátszó, éltető atmosphaera, mely közel mutatja a távolságot, kellemesen csalja meg az alanti régiók porához és páráihoz szokott szemet és fényes zománczczal vonja be a legdurvább sziklatömegeket. Végre ugyanazon világítás, melynek számtalan árnyalata, mint valamely képtelen fény-hangszerelés, a legkülönbözőbb akkordokat, még is a legteljesebb összhangot kölcsönzi a közeli és távoli csúcsoknak, kopár gerinceknek, a messziről feketedő fenyveseknek, a völgyben zöldelő rétekeknek és mezőknek. A Poprád völgyében fehérlo falvaknak és városoknak, s a Királyhegy szemben meredő kupolájának.

Ez az isteni látvány egyenlően jutalmaz meg mindenkit fáradságáért.

De ime a hajtók zaja hallatszik; a vadászok csatláncza kigyózáva vonul fel a katlan felső gerinczéig. Más, izgatott jutalom reménye háttérbe szorítja a természet szépségeinek bámulását.

Vadásztam már a legkülönbözőbb vízi és szárazföldi vadakra. Az északi tengeren fókákra, a déli tengeren delphinekre, czápákra, a szárazon kis és nagy vadakra. De egyik vadászat izgalma sem hasonlítható a zergevadászat által okozott vadászhevhez; mert tán a természet által szolgáltatott keret sehol sem oly nagyszerű, mint a zergevadászatnál. Már maga a nagy magasság, a megtett fásasztó ut, s ez ut nehezségeinek leküzdése által okozott büszke öntudat, de legfőképp az ózondus, ritka levegő rendkívül izgatólag hat.

A vadász előtt elterülő néma, kopár szirtmezők, darabos, sziklás törmelékek, a minden élet hiánya, az örök hallgatás és egyformaság ezen szürke szintere, rendkívül fokozzák a képzelmet. Egyszerre csak eldördülnek az első lövések, melyek viszhangja csucsról csucsra repülve, megtízszerezi a durranásokat. Most következik a valódi izgalom és élvezet. A vér gyorsabban lüktet, a szív hevesebben dobban, minden érzékünk szemünkben látszik egyesülni; vizsgáljuk a sziklamező minden pontját, nem jelenik-e meg a dicső vad a szirttömbök közepe? Ujabb lövések jobbról, balról, melyeket sorlövéssek gyanánt tüntet fel a számtalan csucs és gerincek által okozott visszhang. Mint valamely felséges labdajáték, úgy tűnik fel e szakadatlan visszhang. A fegyver durranását elkapja az egyik orom s áthajítja a másiknak; ez visszszadobja az elsőnek, viszont ez a második felett áthajítja a harmadiknak. Ez felebb üti a hangot a gerlachfalvi csucs felé. A közbe eső csúcsok lökik azt fel egész a legfőbb oromig, s ez fel a néma kék égbe. Vajjon hol áll meg a titánok ezen hanglabdája?

De ime újabb dördülés. Szívák Imre barátom egy havasi morgát terít le mesteri lövéssel. De lövésével ép egy vén zergét riaszt meg, mely tőle most felém tart.

Lehet ezer lépésre, azonban szédületes gyorsasággal közeledik felém. Gyorsasága után azt hihetné valaki, hogy madár. A sziklatömböket alig látszik érinteni, mint a fecske alig érinti szárnyának hegyével a tó színét.

Ez a várva várt királyi vad, a zerge!

Két izben vettem már részt zergevadászatban, de lövésre még egyet sem kaptam. Ez örült futamban, egyenesen felém tartott. Néhány pillanat és lőnöm kellett, mert különben a vad eltűnik vala a balról emelkedő sziklatömegek közt. E néhány pillanat izgalmai azonban leirhatatlanok. Fegyverem végre eldördül, s a zerge, szép szügy-lövés által találva lebukik. Épen át akart ugrani egy gránit kockát, midőn mellen találta golyóm. Nagyszerű volt esése.

Ott feküdt előttem a ritka vad, mely csak néha jutalmazza a vadász fáradoalmát. Sok és jó vadász évekig jár utána annélkül, hogy elejthetné. Nekem sikerült mindjárt az első zergét elejtenem, mely fegyverem elé került. Nem annyira ügyességemnek, mint inkább a jó szerencsének tulajdonítottam ezt; de azért nem nyomhattam el benső megelégedésemet és örömet. E megelégedés és öröm azonban csak rövid időig tartott. A hajtás távozott. A merész hegymászók, a környékbeli tótok bámulatos ügyességgel rohantak fel a legmeredekebb csúcsokra, onnét le szédítő mélységekbe. Ezek azután a valódi turisták, a nagyszerű hegymászók, bár névtelen hósei a havasoknak s nem azok, a kik felírják nevüket a hegyormokra és az — ujságokba.

Ismét elmerültem a természet szépségeinek bámulásába. Alig vettem észre, hogy a vadászat véget ért. Három zerge lett a fényesnek mondható eredmény, melyek közül kettőt egy német, gróf Oberdorfer lőtt. Szontágh Miklós, a szives házi gazda által (vagy öt-hatezer

láb magas völgyben) adott fényes vadász ebéden a két szerencsés vadász (Oberdorfer és én) természetesen ünnepeztetett. Új-Füredre diadalmeneten vonultunk be, hol nagyszámu és előkelő furdóvendég fogadott bennünket. Azt hittem, ezzel vége a vadászdicsőségnek.

A gratulációk egész özöne azonban csak másnap következett. Soha még egy irodalmi munkámat sem üdvözölte oly összhangzó szívélyességgel az előkelő társaság, mint szerencsés lövésemet.

— Mit akarsz? — mondá, midőn e miatt panaszkodtam, egy jó barátom, aki részt vett velem a zerge vadászatban. — Nálunk egy szép lövés többet ér a legjobb könyvnél. Ha azt akarod, hogy irataid jól keljenek és a „társaság“ olvassa azokat, írj minél kevesebb könyvet és löj minél több zergét.

Beláttam, hogy jó barátomnak teljesen igaza van. Talán a szerint fogok cselekedni.

Magas ugrás.

Nemzeti torna.

Irta:

Kaas Ivor báró.

A jóindulatáról inkább, mint szerencséről híres Csáky miniszter reformterveinek és rendeleteinek sorában egy újabb dicséretes kezdeményezéshez jutott. Leiratot küldött a nemzeti tornaegyesülethez, melyben az áll, hogy az egyetemek és a középiskolák felsőbb osztályainak tanuló ifjusága részére, jövő nyártól kezdve országos tornaversenyt kíván a miniszter behozni Budapesten a vérmezőn, vagy az Orczy-kertben, a testi nevelés és tornázás emelése céljából. E tornaversenyek tervét és programját kívánja Csáky gróf a tornaegyesülettől, mint legilletékesebb szaktestülettől elkészíttetni, megjegyezvén, hogy abban mindenféle testgyakorlatok, és sportok, az ugynevezett testedző játékok, ugyszintén a katonai testgyakorlatok, menetelés, ugrás, futás fölveendőek lesznek. Pályadíjakat kíván kitzni a nyerteseknek az általa kezelt alapokból, dicsérő okleveleket az iskoláknak, melyekben a tornázás kiváló sikerrel taníttatik és gyakoroltatik. Csak a versenyek költségeiről s a versenyzők kiadásairól nincsen a rendeletben gondoskodva.

Kétségkívül a miniszter kezdeményezése fontos ügyet tüz napirendre. Ha megoldást nem is tartalmaz ez az

első lépés, lökést nagyot ad a magyar tornázásnak. Kétségkívül a testi edzésben iskoláink hátra vannak más nemzetek iskolái mögött s noha a sport nálunk is divatos, az ifjuság nevelésében erre kevés gond fordíttatik. Mert hát a tanárok tudósok inkább, mintsem testgyakorlók. Igyekezetük és ambíciójuk, hogy az általuk tanított ismereteket az ifjak elsajátítsák, nem pedig, hogy jól tudjanak mászni, vívni, labdázni. Bizonyos azonban, hogy a testi nevelés elhanyagolása káros, noha abban miniszterünk téved, hogy ifjaink a szellemi nevelésben túlerőlettnék magukat. Csak a tanterv tulságos sok és a tanár urak rettenetes tudákosak, minék következtése, hogy sokat markolva keveset fognak, az ifjak pedig sok mindent tanulva keveset tudnak. Erről azonban hagyjuk panaszkodni a minisztért leiratában s térjünk a testedzésre át.

A testnek rendszeres művelésére, az izmok fejlesztésére és ügyességek elsajátítására több módszer kíséreltetett meg. Egyik az, mely különösen a kézműiparra való tekintettel a kéznek ügyességét kiművelni törekszik rendszeres tanítással már a népiskolában egy c végre berendezett műhelyben, a hol rendes tanórákban a fiúk más, a leányok is más kézimunkákban gyakoroltatnak. Nem ipariskolák ezek, hanem inkább nevezhetnők azokat a kéz tornázásának, mint mely testrészt a fej után az élet munkájára nézve a legfontosabb. Gönczy Pál szerette volna e tanítást Magyarországon legalább megkísérteni, de még sok sürgősebb teendő miatt ez elmaradt. Az általános tornatanítás azonban a középiskolákban s a főváros népiskoláiban is kötelezőn behozatott. Nagyra azonban a vidéki gymnásiumokban a tornatanítással nem vittük, részint jó tornatanárok hiánya folytán, részint, mert jól berendezett tornatermek csak kivételesen állíttathattak fel. E tantárgy tehát csak úgy mellékesen üzetett s az eredmény is ennek megfelelő volt.

Mindazonáltal régebbi időkhöz hasonlítva, a tornázás ma már Magyarországon is meglehetősen el van terjedve s minden városban vannak művelői és kedvelői. Így tehát nem reménytelen a kísérlet, hogy a tornázás még általánosabb elterjedésnek fog örvendeni s magasabb tökélyre fog vitetni. A miniszter országos versenye erre csak egy eszköz, hasonló az akadémiai pályázatokhoz az irodalomban. Az országos verseny betetőzése a jó tornatanításnak, nem pedig kiindulási pontja. Azonban a „cél“ kitűzve, a miniszter akarata és ambíciója buzdító hatással lesz az összes iskolákra, hogy jövőre nagy gondot fordítsanak a testedzésre.

A tornatanításban pedig két rendszer küzd egymás ellen: a német és az angol, vagyis a szigorú, mondhatni anatómiai izomfejlesztés, különböző tag- és erőgyakorlatokkal, melyeknek semmi céljuk nincs, csak maga a testgyakorlat; s az angol rendszer, mely kevésbbé pedans s megengedi, sőt keresi a testgyakorlásban a játékot és a versenyt. Az egyiket tornának, a másikat atletikának szokás nevezni. Amaz szakszerűbb; ez sport-szerűbb. Hogy az iskolákban melyik „célirányosabb“: a felett pedagógusok és tornatanárok között nagy viták folytak külföldön és nálunk, hol különösen Porzsoolt a felkapott angol játékok mellett a régi magyar nemzeti játékokat kívánta a tornatanítással összekötni középiskoláinkban. A közoktatási miniszterium mai leiratával e vitában döntött, még pedig az atletika s a nemzeti játékok javára döntött az ortodox német torna híveinek nem csekély bosszuságára. Ezek ugyanis tagadják a játékok hasznát s komoly eredményeket és egyforma

izomfejlesztést azoktól nem várják. Lehet, hogy igazuk van, de a tanulmányosság mindenestre nagyobb kedvvel és iparkodással fog tornázni az angol rendszer szerint.

Negyedik módszere a test képzésének az, melyet Franciaország honosított meg iskoláiban az általános védkötelezettség behozatalával, midőn t. i. a katonai előképzést már az iskolás gyermekeknek megkezdi. Megkezdődik pedig azért, hogy mindenki a katonai szolgálat terheiről könnyebben tanulja meg és viselje el, és hogy a katonai pályán a testi erő és ügyesség hiánya kevésbé legyen akadály az előléptetésben. Az iskolai zászlóaljok Franciaországban általánosítják a katonai nevelést s igen jól beváltak nemcsak a nemzet harcias szellemének emelésére, hanem azért is, hogy ha már mindenki ifjúságában több évet köteles a zászlók alatt tölteni és egész férfikorában katonai szolgálatot telje-

játékokra utazhassanak? Szép lesz őket látni, kik feljönnek, de a távollevők serege e testi edzés jótéteményeiben vajjon részesült-e és minő mértékben?

Van tehát e rendeletben egy eszme, sok jóindulat és némi dilettantizmus. Azért mégis köszönjük Csákynek, hogy kibocsátotta, nem éppen mintha a kritikát ki nem hívná, hanem, mert a tornatanítás kérdésének Magyarországon lendületet adott s ennek üdvös eredményeit biztosan reméljük.

SPORTKÉPEK : A nyulak karácsonya (Frieze festménye).

síteni: e nagy feladatra bizonyos képzettséggel soroztassanak be a nemzet fiai, így hamarabb lesznek jó katonák s az újonczok nem szenvednek annyi kellemetlenséget. Csáky rendelete említést tesz a katonai erőgyakorlatokról is, mindazonáltal ezeket közép- és felső iskoláinknál nem rendszeresíti, mivelhogy a katonai neveléshez nyulni alkotmányos nemzeti kormányunknak egyáltalán nincs bátorsága.

Hogy lesz-e Csáky gróf e leiratának és elhatározásának az a nagy sikere, melyet a miniszter tőle vár, kötvé hisszük azért, mert a reformot az iskolai tornatanításon kellene kezdeni s a versenyeket is az iskolákba bevinni s inkább decentralizálni, mint centralizálni. Mert Magyarország harminc—negyvenezer ifja közül, kikre a miniszter rendelete kiterjed, vajjon hányan lesznek abban a helyzetben, hogy az iskolai évvégén szüleik költségén több időre Budapestre verseny-

Az első hírlapi közlemény Magyarországon a boxolásról.

— Közli: Burian Gyula. —

Ma midőn a boxolás már meglehetősen terjed, és a vidéken is úzik már e szép testedző mulatságot, érdekes lesz az a közlemény, mely nálunk először ad hírt az angol boxról. E cikk a Róthkrepf Gábor által „Pesten” szerkeztett „Regelő” című szépirodalmi hetilap 1833-ban 37. számában jelent meg. Egész terjedelmében közölve így hangzik a cikk:

„Világi telegraf.

Öklöző párviadal. Byrne Simon írlandi és a siket Burk-névű angol híres öklöző (Boxer) minapában Nomans Landban, St. Albans mellett az öklöző mesterség kedvelőjének egybe tódult sokasága előtt párviadalban öklöz-

tek mindkettőnek két két harcz-segédje (secundansa) levén. Mindenik jó természetűnek s izmosnak látszék; de Burke-nak izmai (Muskel) erősebbek voltak, noha csak 12 követ 4 fontot nyomott, holott Byrne 13 követ 4 fontot. Burke-nak azonban fiatalsága is kedvezett. Hosszú kétséges viaskodás után, három óra s hat perc múlva, miután 99 harcz-járások (Gänge) tétettek, Byrne, az Alt-Ireland büszkesége földre terült, s a siket Burke győztesnek kiáltaték. Mindketten irtózatósan megdögönözve voltak; de azért Burke még is vissza tudott menni Londonba, holott Byrne minden erejéből kifogyva St.-Albansban néhány nap múlva sebei miatt kiadá lelkét. Halott vizsgálatkor bebizonyodott, hogy a történetett akadályozni nem lehetett, mivel a vérszomjazó harczsegédek, mint Homér hősei, az öklözöket csúfolódásokkal ingerlették s gunyékkal egymás ellen keserítették; azon kívül pedig némely gonosz emberek nagy ostorokkal futkároztak szerte, s az embereket nagy körben állva maradni kényszerítették, ne hogy törvényszolgákat hívjanak segítségül. Ez alatt a zsebtolvajok szorgalmasan űzék mesterségüket. Egyszer már Byrne kidőlve a sarampókból megakará magát adni, mivel magát további viadalra erőtlennek tartá, de nagy lármával kényszeríték őtet a harcz folytatására. — Azonban Kingstone seborvos azt bizonyítja, hogy Byrne ugyan sebei miatt halt meg, de inkább fáj neki szenvedett megaláztatása s ellenfelének győzedelme, mi legtöbbet tett arra, hogy a vérnek Byrne fejébe tódulása által annak halála siettesék. Az esküttek hosszas tanácskozás után Burkét és a két felekezet segédjeit, kik öklözési nyelven Upires és Referels-eknek hívatnak, agyonütés vétkében marasztalták.

A mint látjuk a lap a boxolásról nem valami kedvezően ír. De ezen nem is csodálkozhatunk. Hogyan kívánhatunk Magyarországon a 30-as években más hangot az ökölvívásról midőn még a század utolsó tizedében is nagyon, de nagyon kevés oly embert találunk, ki igyekszik e sportot megtanulni, de annál több olyant, kik e kitűnő sportot, melynél jobban alig edzi valami a testet, goromba, dúrva, lovagiatlan verekedésnek stb. nevezik.

Nem kell azonban összeveteni a professionatusok és a gentlemanek boxolását. A Regelő is ily professionátus verekedéséről ad hírt.

Angliában a boxolás oly népszerű, és annyira el van terjedve, hogy midőn az utcán két ember összevész, az emberek körülveszik őket s azok szabályos boxolással igazítják el bajukat.

A bérkocsisnak ott van ülése alatt a boxkeztyű, s midőn állomásoz, nem regény olvasással vagy malmozással, koczkázással tölti idejét, mint a mienk, hanem társával boxol; a többiek pedig körülállják és a voltokat számítják. Hasonlóképen a hordárok és a tengerparti városokban a szárazon időző matrózlegényeknek zubbonya zsebében mindig ott van a pár keztyű.

Minden nagyobb városban, — Londonban csaknem minden nagyobb utcában — van olyan helyiség, melyben minden este összejönnek egy-egy viadalra a különböző foglalkozású emberek. Ezek a termek teli vannak mindig közönséggel. A belépő díjából aztán a tulajdonos kitűz bizonyos öszszeget s ezt a győztes kapja. Itt a mérkőzés 3—4 óráig is eltart, s mindaddig folyik, míg az egyik fél vissza nem lép, vagy össze nem rogy. Ezek a professionatus boxolók viadalai. Ilyet ír le az idézett cikk. Az orvosok időnként felszólítják az egyik-másik felet, hogy lépjen vissza, midőn már képtelennek látják a harcz folytatására. Persze az ritkán engedelmess-

kedik. De az ilyen „agyondögönyözésnek“ ritkán szokott komolyabb következménye lenni. Megjegyzendő, hogy a professionatusok ökölvíadalánál az a „virtus“, hogy minél vékonyabb keztyűket használjanak, s a keztyű csak igen gyöngén van kitömve. Ez is csak arra való, hogy egyrészt a kézbőrt védje, mely könnyen leszakadna a horzsoló ütéseknél, másrészt mert a rendőrség tiltja a keztyű nélkül való viaskodásokat. Ily módon aztán könnyen durva és gentlemanhoz nem illő verekedéssé fajul a box. És ezt, mint a Regelő, mi is elítéljük.

A magyar athletika új korszaka.

Irta

Szokolay Kornél.

Érdekes és örvendetes jelenség a magyarországi sportélet mezején a „Magyar Athletikai Club“ föltámadása. Igaz, hogy nem volt még halott, csak tetszhalott, de azért mindenki már a temetését várta. Éveken át zilált pénzügyi viszonyok között, helyiség nélkül tengődve, tagjainak makacs közönyével küzdve, csak a sportért

lelkesülő, a klub hívatását helyesen fölfogó bátor kis csapat bizott a jövőben; a többség elestüggedve töprengett néhány év szomorú tapasztalatain és alig látott más megoldást, mint a klub föloszlását. El akarták ejteni a lobogót, melyet a klub éveken át sok sikerrel vitt előre; félbe akarták hagyni a munkát, melynek eredménye az egész nemzetnek válnék javára. De a kishitűek szándéka szerencsére hajótörést szenvedett. A klubban új élet pezseg, és ismét várakozással, reménnyel tekinthetnek reá mindazok, kik a sport jelentőségét mérték és méltányolják.

Nem szeretném, ha a sport kifejezést itt bárki is félreértene. Magyarországon még nagyon elterjedt balhiedelem, hogy a sport egyedül a lösportot jelenti és így kizárólag a gazdag, előkelő körök passzióját képezheti, kiknek van elég idejük és pénzüik ilyen sportüzésére. Ezek nézete szerint a középosztály a nagyzás hóbortjába esik, ha sportról beszél, vagy sportot gyakorol. Mánáskodik, firtliskedik, és mindenestre tullépi azokat a természetes határokat, melyeket társadalmi helyzete megjelöl. Feledik, hogy sportot űzni lehet ló és nagy költség nélkül is; feledik, hogy a sportban kell keresnünk és megtalálnunk azt a testi és lelki erőt s egészséget, mely képes gátat vetni az emberiség folytonos, mind rohamosabb elsatnyulásának. Az agyontanítás hová vezet a kontinensen, van alkalmunk bőven tapasztalni, mert testileg és lelkileg egyre gyöngébb nemzedékek követik egymást. Az idegességében megbomló világ szomorú képének körvonalai rajzolódnak szemünk elé. Ezt a veszedelmet nem képes elhárítani a betű; a „betű megöli a testet“, — így szól a régi közmondás, — a „betű megöli a testet“, mondhatjuk mi, mikor megdöbbenve szemléljük a pusztítást, melyet a tulságig megterhelt modern iskola visz véghez az ifjuság egészségében.

Ama sport szükségességét hirdetem a középosztály-

nak, mely hivatva van segíteni a társadalom végzetes baján.

Ez az ember-sport, a testgyakorlás, a testedzés sportja; a test nevelésének az a rendszere, mely nem veri a testet lélek nélkül szükölködő chablonok bekőiba, mint a hozzánk beplántált német iskolatornázás; hanem harmonikusan edzi a testet és a lelket, mert gyönyörűséget szerez mind a kettőnek, erősítvén mind a kettőt, amikor gyakorolja amazt, és szórakoztatja emezt.

Ez a testgyakorlás angol rendszere. Ennek meghonosítását és gyakorlását tűzte ki maga elé célul Esterházy Miksa gróf, amikor megalapította a „Magyar Athletikai Club“-ot. E céljának és föladatának kell lenni új életre támadása után ennek a klubnak.

Téves nézetek e klubbal az előítéletek egész tömegegét állították szembe. De a dolog lényegét tekintve, látjuk, hogy a „M. A. C.“-nak olyan föladatai vannak, melyek mélyen bele vágnak a nemzet életébe. Amikor komolyan veszi ezeket a föladatokat, akkor méltán megkívánhatja a maga részére a társadalom és az illetékes tényezők rokonszenvét, támogatását.

A „M. A. C.“ a magyar sport történetében maradó helyet vívott ki magának már eddig is. Az atletikai sport meghonosulása Magyarországon elválaszthatatlanul összeforrott a „Magyar Athletikai Club“ nevével, s ez méltán tekintheti magát mindazon egyesületek anyaegyletének, melyek az atletikai sport gyakorlását ismerik céljukul. A tengődés korszakát élte a klub évek át. De most ismét rálépett arra a pályára, melyen haladva korábban babért szerzett. Őszi nyilvános viadala és most megtartott házi viadala bizonyosságot tesz arról, hogy képes lesz megszorítani ezeket a babérokat. Megújult férfias sportszellem lengi át a klubot; komolyan folyik a munka és új hajnal virrad föl erre az egyesületre, melynek hivatása, hogy a magyar természethez és viszonyokhoz alkalmazva meggyökeresítse hazánkban az angol atletikai sportot, melyet ő hozott ebbe az országba.

A klubnak új életre támadása épen jókor történik. Európaszerte kezdik érezni a helyzet tarthatatlanságát. Mindenütt kezdődik a forrongás az eddigi iskolai rendszer ellen, az agy túltömése, a test tönkretétele ellen. Maga II. Vilmos német császár áll a mélyreható mozgalom elére s találó jelszóul kimondja: „Utóvégre sem lehet hivatása az emberiségnek, hogy szemüvegen át nézze a világot.“ Mert a modern iskola a szemén kezdi ki az embert. Hazánkban is örömmel észleljük az új szellemet. Csáky Albin Gróf bátran belevágott a reform nehéz munkájába, s intézkedései elárulják, hogy végét járja a kor, mikor mindenre képesnek tartották az agyat a test tönkre silányítása mellett. Azonfölül a chablonos tornatanítás órái szintén meg vannak számlálva. A közoktatásügyi miniszter terve, hogy minden iskolai év végén országos versenyeket rendezzen, mutatja, hogy a testi nevelés terén a lélekölő formalizmus helyére a szabad mozgás, a jellemet képző versenyzés lép. A verseny az atletika lelke. És mikor a versenyrendezést beleillesztik a testi nevelés keretébe, ez a testedzés angol rendszerének, az atletikának diadalát jelenti a lélek nélkül dresszirozó formalizmus fölött.

Midőn ilyen fordulattal állunk szemben, a melyet még csak rövid idővel ezelőtt sem igen mertünk volna remélni, a „Magyar Athletikai Club“-ra nagy hivatás vár. Megküzdve a nehéz akadályokkal, behozta Magyarországra az atletikát, ápolta és terjesztette, mikor senki sem akarta megérteni jelentőségét; most, midőn kezd-

nek megbarátkozni az athletikával, akkor a klubnak kellene a mozgalom élére állnia, és szakismereteivel segítségével lennie azoknak, kik az új rendszer meghonosításán fáradoznak. Ez volna az a komoly, nagyjelentőségű munka, mely méltán megkoronázná a klub ujászületésének derék művét, s meggyőzne minden t kétségbevonhatatlanul a klub föladatának jelentőségéről.

A szertornázás az iskolában.

(Képekkel.)

A testgyakorlati oktatás reformját, az oktatás elevenebbé, nemzetiesebbé tételét, németes tornaoktatásunknak felrészítését, most már azok a szakemberek is elfogadták, sőt ebben maguk is buzgóan közreműködnek, kik hat-hét évvel ezelőtt lapunknak éppen reformáló szelleméért voltak ellenségei. — Az örvendetes Pálfordulást természetesen onnan kell számitanunk, mikor eszméinket teljességében a közoktatási kormány is magáévá tette s megvalósítását erélyesen meg is kezdte.

Most azonban az újításoknál nem szokatlan bajtól a magukban helyes eszméknek tulhajtásától félünk. A lebontandó épületnek új alapot adunk, de ne dobáljunk el minden, még hasznavehető követ, melyre ez új épületnél szükségünk lehet.

1. ábra.

A német tornázásnak egyik része, a szertornázás ma már nemzetközi testgyakorlatnak vehető akármilyen nemzeti játékok mellett is. — Ezeknek érdekében látjuk szükségesnek felszólalásunkat, mert félok, hogy a nagy tisztogatásnál a használható szereket is kidobjuk a tornateremből. — Mi indítottuk meg a harcot a német tornázás ellen, kötelességünk a haszontalan kaszabolásnak is elejét venni.

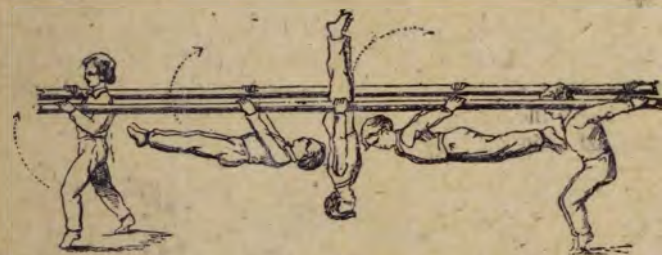
A szertornázásnak most már elismert hátrányai a következők: veszélyességük; tulhajtásukban a szív és tüdőre való káros hatásuk; a kis gyermekeknél csontferdülések: a felsőbb osztályokban a gyenge fiukra való tuleröltetés; az ügyesebbeknél a mutatványos gyakorlatokban való erős megeröltetés; az egyeniségre kevés tekintettel van; az alsó végtagok kárára a kar izmait tulságosan fejleszti; a gyakorlatok ellenőrzésének nehézségei; általában a kedélytelenség és az okvetlen szükség-szigoru fegyelem.

Kérdezhetik olvasóink, hogy ily hosszú bűn-névsor mellett, ki válakozhatik a szertornázás védelmére. Ugy de vannak enyhítő körülmények is, melyeknek meghallgatása előtt ne ítéljünk. A legtöbb vádat mi magunk emeltük a szertornázás ellen, mikor az ellenfél ennek egyedül üdvözítő voltát hangoztatta az általunk sürgetett játékok és szabadtéri atletikai gyakorlatokkal szemben. Most sem tagadjuk meg elveinket, de hivatkozva lapunk hét éves folyamára, ma is a mellett vagyunk, hogy a német tornából töröltetve egészen a torna-rendgyakorlatok (helyükbe a katonai rendgyakorlatok lépven) s nagyrészen a szabadgyakorlatok is, a játék és atletika mellett kevés szeren téli iskolai testgyakorlatul maradjon meg a szertornázás. — Ugy azonban, hogy míg eddig dominált az iskolai testgyakorlatban, ezután elégedjék meg a negyedrendű szereppel.

Az enyhítő körülmények, melyek ítéletünket vezették a következők:

A legtöbb vád, melyvel a szertornázást illetik, főképpen a vezetőkre és a tulhajtott tornázásra vonatkozik. — A jó vezetés mellett elenyészik a szervezetre való káros hatása, a tuleröltetés.

A játékok, a gyaloglás és futás nagyobb mérvű gyakorlása mellett előnyössé válik a kar izmaira való hatása.

2. ábra.

Kedélytelenségét ellensúlyozza, hogy a túlságosan csapongó elevenséget fegyelnezi. Daczára ennek a fiuk a jó vezetés mellett nagyon szeretik, sokan a felnőttek közül többre becsülik a játéknál.

A szertornában, az igaz, nincs semmi oly magyaros vonás, mint játékainkban, de csak ezért nem lehet egészen elítélni.

A késő őszi, kora tavaszi és lágy téli időn a szobai tornázásra lévén a tanulók kárhóztatva, itt a szertornázás azért nem nélkülözhető, mert a szűk tornateremben játszani alig lehet. Télen meg a korcsolyázás magára nem elég testgyakorlat.

A szertornázás a mostani heti két órai tornázás mellett azért sem nélkülözhető, mert az 50—60 gyereket másképen nem is tudnánk elfoglalni a tornateremben.

A karizmokat erősen fejlesztvén, a súlyemelésnél és dobásnál mulatságosabb is.

Ha az ökölvívás alkalmas volna iskolai testgyakorlatul, még legjobban helyettesíthetné a kevésbbé népes felsőbb osztályokban a szertornázást.

Ki kell tehát mondanunk, hogy a jól vezetett szertornázás, mely a szereket s gyakorlatokat jól megválogatja, nem nélkülözhető sem a mai, sem a jövő iskolai testgyakorlatban.

A szertornázás vezetésére utasítást térszűke miatt most nem adhatván, röviden csak azon szerekről emlékeztünk meg, melyek a középiskolai tornateremből ezután sem hiányozhatnak. Ilyen első sorban a korlát. E szer kiválóan azért ajánlható, mert a jó vezetés mellett testünk

minden izmait fejleszti. Első képünkön látható gyakorlatokban a támaszkodó és mell izmok erősödnek. Ezen állásokban lábemelésekkel, hintázásokkal kötjük egybe a gyakorlatokat. — Természetesen kiválóan vigyázunk, hogy a korlát ne legyen szélesre állítva, s hogy a gyakorlatokat ne az osztály, hanem az egyes gyermekek erejéhez mérten válasszuk meg.

Második ábránkon könnyebb és a legnehezebb függési gyakorlatok láthatók, a „gyertya“ és a hátsó és mellső mérleg. De ha az egyes helyzetekben nem maradunk meg, úgy az öt helyzet az egyszerű átfordulást mutatja be.

A korlát veszélyességét teljesen megszüntetheti a jó vezetés.

Nem nélkülözhető szerek még a póznák és a kötelek, melyeken a kisebb gyermekek kedvvel és veszély nélkül mászkálhatnak. Továbbá a ló is használható jó szer, de még nagyobb vigyázattal, mint a korlát. A bak okvetlen törlendő az iskolai szerek közül.

A magas nyújtó csak a felső osztályokban használható. A gyűrűhinta szükségtelen. A létrák az alsó osztályokban megmaradnak. A rohamdeszka kidobandó.

A kevesebb szeren a tornázás eredményesebb és veszélytelenebb is lesz.

Kivánatos volna, hogy a kormány az egyes iskolák számára (elemi, alsó és felső középiskolák) a tanszereket megállapítsa, a pontos méreteiket, készítési módjukat a tanszer múzeum által közzé tétesse. Sőt a gyakorlatokat is lehető részletesen előre írja.

Igen sokat reménylünk az újabb reform mozgalmaktól csak kellő körültekintéssel alkossuk meg a nemzeti testgyakorlati oktatást, mi most már közkeletű elvvé lett. De tudnunk kell, hogy ehhez legelőször a célra képzett tanítók kellenek, továbbá a játéktér és a testgyakorlati órák számának felemelése. Minden egyéb, bár nagyon dicséretes ujtás csak elodázza, vagy ideiglenesen foldozza a fontos és sürgős ügyet.

Porzolt Jenő.

A korcsolyázás az iskolában.

A testi nevelé reformjára kitűzött programmunknak ismét egy pontját beváltotta Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter. A korcsolyázás érdekében a következő rendeletet intézte valamennyi állami tanítónőképezde igazgatótanácsához; továbbá Pozsony, Sopron, Trencsén, Zólyom, Szepes, Máramaros és Temes vármegye tanfelügyelőségéhez:

„A testi nevelés egyik legfőbb eszközének és a szellemi munka leghathatósabb ellensúlyozójának a szabad levegőn végzett energicus, szabad testmozgás van elismerve. Ezért a játék a legtermészetesebb testgyakorlat, melynek ápolása mindennemű iskolákban egyaránt kívánatos és szükséges. Gyakorlása nem is ütközik nagyobb nehézségekbe ott, ahol a tanulóknak legalább egy része az intézetben lakik és vagy tágasabb udvar, vagy külön játszótér áll rendelkezésre. A játék azonban viszonyaink között az év zordonabb részében, a szabadban nem lévén gyakorolható, annak pótlására a szabadban végezhető más testgyakorlatot kell felkarolni. Ilyenül kínálkozik a korcsolyázás, melynek jótékony hatása az egészségre és a test fejlődésére általánosan el van ismerve. Noha mindennemű magasabb tanintézet növendékeire nézve kívánatos a korcsolyázás gya-

dászat.

korlása, mégis legszükségesebb a leányiskolák növendékeinek; kik részben még a tornázásban sem gyakoroltatván, télen át a testi nevelés minden eszközének hijával vannak. Ezért, közedvén a tél, ezuttal különösen a korcsolyázásnak, mint testet edző gyakorlatnak a bennlakással egybekötött magasabb leánynevelőintézetekben, nevezetesen a tanítónőképezdékekben és állami felsőbb leányiskolákban való meghonosítására óhajtom a (czimed) figyelmét felhívni. Az ide mellékelt utasítás értelmében a korcsolyázáshoz szükséges jégpálya csekély költséggel és fáradsággal még kedvezőtlen helyi viszonyok között is könnyen létesíthető. Az ifjuság a korcsolyázást hamar elsajátítja s így a rátanítás nem sok időt igényel, a felügyelet pedig főleg a czélszerű ruházatra és a meghűléstől való megóvásra szorítkozzék. A budapesti állami polgári iskolai tanítónőképezdékekben és a kapcsolatos leánynevelő-intézetben a korcsolyázás így módon már néhány év óta a legjobb eredménnyel folytattatik. Ezeket (czimeddel) közölvén, felhívom, hogy a mennyire a helyi viszonyok megengedik, ily jégpályát a felügyelete alatt álló intézetben létesítsen és a korcsolyázásnak gyakorlására nemcsak a benlakó, hanem a bejáró növendékeket is buzdítsa. A jégpálynak legfeljebb 70 frtra menő költsége vagy a növendékektől szedendő csekély díjából, vagy legalább részben az intézet rendes költségvetése keretében eszközölhető megtakarításokból fedezendő. A jégpálya készítésére való felügyelet és a növendékeknek adandó utasítás a torna tanítójának, a korcsolyázás alatti felügyelet a neveléssel megbízott tanerők kötelessége.

Az *Utasítás* a jégpálya készítésére és a korcsolyázásnál szem előtt tartandókra nézve így hangzik:

1. A korcsolyázáshoz szükséges jégpálya akár udvaron, akár a kertben, fák és bokroktól lehetőleg mentes, vízszintesre egyengetett helyen létesíthető. Egy időben korcsolyázó 30—40 növendékre legkevesebb 300—400^m területet kell számítani.
2. A jégpálya készítésének legczélszerűbb módja: Az első fagy után, midőn a talaj legfelsőbb rétege mintegy 2 cm.-nyire megfagyott, azon hátrafelé haladva, egy 3—4 mé'er hosszú dorongra erősített ponyvát végig huzatunk. A ponyva a dorongot egész hosszában befogja és mintegy 1 m.-nyi szélességben a talajt seprí. Egy más egyén a ponyvahúzó mellett haladva, kerti locsoló segítségével a ponyvát oly mértékben öntözi, hogy a földre folytonosan 2—3 mm.-nyir vízréteg jusson. Ily módon az egész területen egyenletes, vékony jégkéreg képződik. Az első jégkéreg képződése után az eljárást ismételni kell mindaddig, míg 2—3 cm. vastag jégkéreg keletkezett, melyen azután a korcsolyázást már meg lehet kezdeni. Ily módon két munkás egy napi munkával a jégpályát jó fagyos időben el tudja készíteni. Azután csak a pálya fentartásáról kell hasonló eljárással gondoskodni, egyfele a korcsolyázás okozta koptatás pótlása, másfelől azért, hogy a jégkéreg megvastagodván, a tél vége felé beálló enyhébb időnek tovább ellent álljon. A korcsolyázás által felkoptatott törmelék, havat, locsolás előtt el kell söpörni. Miután a pálya nappal el van foglalva, azonfölül éjjel erősebb a fagy, azért czélszerű a fentartást éjjeli időben végezletni és az egész munkával méltányos külön díjazás mellett az iskolai szolgaszemélyzetet megbízni. Megjegyzendő még, hogy a talajnak közvetve ponyva nélkül való locsolása nem czélszerű, mivel hólyagos jeget szolgáltat. A ponyva locsolása egyenletes és gyors legyen.
3. A növendékeket főleg attól kell óvni, hogy hátra ne bukjanak és a korcsolyázás félbe hagyása után meg ne hüljenek. Az első veszélytől azzal óvhatók meg, hogy a felső test előre hajlásához szoktatandók. A meghülések megakadályozása végett ügyelni kell arra, hogy a korcsolyázás abba hagyása után azonnal meleg felső ruhát és lábbelit öltsenek, vagy a közvetlen közelben levő meleg szobába vonuljanak s ott addig tartózkodjanak, míg a korcsolyázás folytán felhevült organismus rendes állapotba visszatér. Korcsolyázásnál nem szabad szűk ruhát, fűzőt viselni, hogy a tüdő egészséges, szabad kitágulása ne akadályoztassék. Kényeztetett, a hidegben való testi mozgáshoz nem szokott gyermekeknek a korcsolyázást csak óvatossággal, fokozatosan lehet megengedni. Ily esetekben czélszerű az intézett orvos tanácsát meghallgatni

A király vadászatai.

(Képekkel.)

A király ő felségének valamint az udvari család több tagjának vadászatairól e lapban gyakran közöltünk már leírásokat is, képeket is. Ezuttal a király ő felségének fajdkakas-vadászatát mutatjuk be sikerült képben és a Gödöllő környékén tartatni szokott s az idén is tartott lovas vadászatokról közlünk illusztratiót.

A királyi család vadászatairól egy gödöllői vadász tollából közöljük a következőket:

Régebben, midőn még az egész királyi család együtt időzött itten, több időt fordított az uralkodó vidékünkön a nemes sportnak.

Nagy vadászatok mellett, érdekes lófuttatások is voltak Gödöllőn. Akkor még királyasszonyunk is kedvtelve száguldott telivér angol paripáján, úgy hogy megbámulták világhírű angol lovasok is. Ily futtatások alkalmával rendszeren Harasztin volt a találkozás.

Onnan indultak le a káposztás kerteken s az alsó malmot megkerülve, az „Ökörtelek“-re, hol az „Itató“-nál volt a zászló kitűzve. Mesés dolgokat mondanak királynénk akkori bravourjairól. Könnyedén röptült át lovával még a legmagasabb palánkon is, mit angol jockeyk is gondosan elkerültek. A király és Valéria főhercegnő az „Itató“-nál várták a száguldó csapatot, fehér kendőkkel integetve eléjük. Királynénk sokszor négy-öt másodperccel elébb ért célhoz, mint a többiek. Midőn tajtékot lováról leszállt, megveregette azt és cukorkákkal kedveskedett neki.

Első díj többnyire a királyasszony lova volt, melyet a netaláni nyertes, (mert csak nagy ritkán esett meg, hogy nem maga a királyné volt az) aranyakban a ló árában kapott meg.

Most azonban már vége a gödöllői futtatásoknak. Királynénk már rég lemondott a lovaglás szenvedélyéről. Gödöllő most már csak hébe-korba egy-egy parforce vadászat alkalmával, láthat a kastélyból lovascapatot kivonulni.

A versenyekre leásott magas akadálygátakat, melyek az egész határban sűrűn találhatók, az eső lassankint egészen elmossa már s magas fű nő rajtuk. Siroknak hihetné az idegen. Valóban azok is; egy nemes szenvedély elmúltát hirdetik.

Jelenleg csak a vadászatok nyujtanak itt a királynak és vendégeinek szórakozást.

Alig pitymallik még, midőn a négyes fogat már viszi ő felségét cserkészni valamelyik erdőrészebe. Rendszeren Valkára vagy pedig Szent-Királyra. Szenvedélyes vadász lévén, mindig jókedvvel tér vissza, ha sikeres volt a cserkészés. Egész élénkséggel beszélgeti el magas környezetének, hogy hány szarvast lőtt s milyen erőseket.

Néha vaddisznóra is kimegy a „Juharos“-ba, vagy pedig a „Babath“-ra. Az ilyen vadászaton szokott legizgatottabb lenni, s nagy az öröme, ha egy hatalmas vadkant ejteth zsákmányul.

A gödöllői vadászterületnek gazdag vaddisznóállománya van azon a két helyen. Télen át ép úgy, mint a többi vadat, a vaddisznókat is etetik. Ez az oka, hogy emberben soha sem tettek még kárt. Egy esetet hallottam csak, hogy a vadkan nekiment volna az erdőőrnek, midőn ez a vetésből ütötte ki a csordát. Az erdőőrnek azonban komolyabb baja nem esett; a vadkan csak megkapva tászkáját, a földre rántotta s vagy tiz lépésnyire arkon-bokron meghurcolta.

Van ezen állományban egy bus vadkan, mely a fal-

kából kimarva, egyedül bolyong már évek óta ezen a vidéken. E szánandó sorsra ítelt vén ficzkónak félelmes agyarái vannak s szőre már egészen szürkére öszült. Talán a meg nem érdemlett számtűzésnek bújában szürkült meg a szegény pára. Egész valóját megszelidíté a kegyetlen sorscsapás.

Nem bánt senkit s elkerüli az embert messzire. Sokszor elvetődik egész a bessnyói kolostorig is, hol a nyáron egy kiránduló társaságnak volt hozzá szerencséje.

Legérdekesebbek a hajtóvadászatok. Ezekre Pettera Hubert vadászmester, Szent Hubertusnak hú szolgája, a gödöllőiek közül is többeknek küld meghívásokat ő felsége engedelméből.

A hajtók kora reggel nagy csoportban vonulnak a kijelölt erdő részbe, hová kocsikon érkezik meg nemsokára az egész vadásztársaság, élén a királyal és magasrangú vendégeivel. Midőn ki-ki elfoglalja kijelölt helyét, kezdődik a hajtás.

A mint a hajtók megkezdik működésüket, mindenfelé ropog a puska. A vadászok nem győzik tölteni fegyvereiket, oly nagy számmal ront elő mindenfelől a vad. Akárhányszor megesik, hogy míg a vadász tölti a fegyverét, lábainál ugrik el a tapsifüles.

Vadászat után ő felsége kedélyes beszélgetésbe ereszt a társasággal, tudakozódva kinek-kinek a szerencséje felől. Majd kocsira helyezkedve, megindulnak Gödöllőre.

A zsákmányt pedig tölgygalyakkal feldíszítve, társzekereken viszik utánuk a vadász hivatalba.

Uralkodói gondok közben, egy feledhetlen sorscsapás súlyától sokszor el-elbűsulva: királyunk a munkában talál balzsamot s vadászati kedvtelésben iszörakozást. De van egy harmadik is, a mi szívének jól eshetik: a nép igaz szeretete. Mindenütt szívből hódolnak neki, de sehol melegebben, mint hazánkban.

A „budapesti korcsolyázó egyesület“ életéből.

(Képpel.)

Leggazdagabb és legelegánsabb korcsolya egyesületünk városligeti mesterséges jég pályája f. é. decz. 11-én, nagy tavi pályája pedig decz. 17-én nyílt meg; a hévmérő 5- és 8 (R) foknyi hideget mutatván, mindkét pálya tükre acél keménységet ért el. Az egyesület buzgó igazgatója Stuller László — megszaportított jégmesterei és munkásaival — éjjel nappal talpon volt és a 3000-nyil elite publicumot rég nem élvezett gyönyörű jégmezővel kedvesen lepte meg. A zene és a megszépített buffet is kitűnőek, ez utóbbit a városligeti nagyvendéglős vette át; a honatyáktól elhódított Horváth Ferikévé: (A mesterséges jégpálya decz. 17-én, költségkiméleésből egyelőre bezárattott.) Az „öreg pályának“ évről-évre megnagyobbitott hatalmas jégén ez idén is két központi bekerített tér hagyatott ismert műkorcsolyázóink és a hatványszerűleg örvendetesen szaporodó walzer-tánczosok részére.

A főrangú világunkat sűrűn ért gyász következtében közülök az idén aránylag kevesen fejják a jégsporot élvezhetni; eddig a herczeg Odeschalchy, Szapáry, Andrassy, Zichy és Lónyay grófi családok voltak képviselve. Széchenyi Béla gróf és kedves leányai csak uj

évre jönnek fel. Edelsheim Gyulai bárónőt külön emlitem fel, mint Lónyay comtessé után legkitűnőbb walzer tánczosnót.

Ha bájos kocsolya gárdánkat névszerint akarnám felsorolni, úgy legkevesebb 10 bálnak szépeit kellene leírnom; így — fentartván magamnak a kedves jogot róluk a saison alatt többször krónikázni — rövid áttekintésből a következő jó korcsolyázónőket emlitem fel:

Földváry Valéria, Balogh Amália, Elek k. a. Havas Ágnes, Károlyi Margit, Fülepp k. a. Klamarik nővérek, Egressy Margit, Alma de Dunca-Ichian, Dárday Olga, Friedvalszy Irma, Kállay nővérek, Herczeg Ella, Faschó Moys Ilona, Thán Jolán, Lechner Irma, Weber Ilona, Jnkey Margit, Jungfer Matild, Sztrojny nővérek, Jordán Irma, Párducz Erzs, Heim Térike, Grill Viki, Paur Jenny (Gyórból), Gozsdu Mariska, Pucher Bella, Flórián Katicza, Polonyi Ilonka, Ghyeczy Emma, Nagy Anna, Dáni Vilma, Ebner Vilma, Földesy Aranka, Noyotny Paula, Adler nővérek, Eder Berta, Deutseh és Brüll nővérek, Dietl k. a. Dobránszky Vilike, Dolecsko k. a. Emey Margit, Fürst nővérek, Karsay Zsófia, Hugmayer Stefánia, Petőcz Ilona, Policzer nővérek, Tábornszky Andórn kisasszonyok, Dedinszky Kálmáné, Sohner Lajosné, Csávolszky Lajosné, Brüllné, Szokolay Kornélné, Csatáry Frigyesné, Pricsardné, Dárdayné, Polonyiné, Hahoty Sándorné, Pompéryné stb.

A műkorcsolyázók csoportja is komplett, Földváry Tibor vezérlete alatt kiinn vannak Cserny Lajos. Erlich, Dick, Teirkauf, Darányi Kálmán, Liptay Béla, Luby Sándor, — kik egyleti nagy verseny rendezését fogják kérni a választmánytól, — részemről azt vagyok hátor proponálni, hogy mielőtt kérvényüket beadják, legalább is 15—20 versenyző résztevéését megfelelő aláírások és bánatpénzek utján biztosítsák, és azonkívül a komoly traininget a kora reggeli órákban mielőbb kezdjék meg.

A Dr. Busbach Péter országgyűlési képviselő úr erélyes és szakszerű elnöklete alatt álló derék egyesületnek 188°/₉₀-ik évi működéséből örömmel közölhetem, hogy az 579 részvényesen kívül a rendes tagok száma már 2985-re emelkedett fel, úgy hogy a f. év végén történt beiratkozásokkal együtt jól bejű leszünk a 4000-ben. A választmány áll: ifj. Gróf Andrassy Gyula, Benke Gyula (pénztárnok), Berezik Gyula, Dr. Hegedűs Kálmán, Hoffman Győző, Horvát Jenő, Jankovich István, Jálies Ferencz, Dr. Kresz Géza, Lisznyay Damó Tihámér, Luczenbacher Miklós, Maurer Mór (szertárnok), Dr. Nagy Dezső (titkár), Németh Titus, Püspöky Emil, Rohonczy Gedeon, Dr. Röck Géza, Stuller László (igazgató és elnök helyettes), Szarvas Sándor, Dr. Vajda Adolf, Zsigmondy Géza, és a módosított alapszabályok folytán Dr. Brüll Ignác, Darányi Kálmán, Dusóczky Károly (aligazgató), Hoffmann Sándor (ellenőr), Dr. Kiss János, Dr. Küffer Béla, Quentzer Henrik, Szczerbovszky Szaniszló és gróf Széchenyi Béla urakból. Az 1890. okt. 30-án megtartott rendes közgyűlésen bemutatott választmányi évi jelentés pénztári kimutatása szerint a mult évi bevétel és kiadás 30652 frt 15 krnyi összeget, a vagyonmérleg 51,567 frt; az 186°/₇₀-ik évtől az 188°/₉₀-ik évig tartott forgalom pedig 349,244 frtnyi bevételt és 334,226 frtnyi kiadást mutatott fel. Igen sajnálom, hogy a 21-ik egyleti év idő járási és forgalmi kimutatását a maga szépségében és imponáló praecizitásában tér hiányában ezuttal nem hozhatom; ezuttal csak a főrovatokat nevezem meg: korcsolya- és zene napok, ünnepek, időjárás, szelek, holdváltozás, hőmérő reggel 7 óraker, jégvastagság.

Sportképek: Hajtásban.

Azzal végzem karácsonyi rövid közleményemet, hogy a fővárosi társaság „finflur“-jét magában foglaló egyesület mozgalmas életét a sokak által már oly régen óhajtott „costume ünnepélyel“ lehetne ez év végén legfényesebben betetőzni.

Porzolt Gyula.

A csónakázás hősei.

A „Neptun“ budapesti evezős-egylet győzteseinek névjegyzéke.

Jfj. Adám Károly: Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 23., II. oszt. négyesben. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 24., négyesben (vendégek versenye) Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8., négyesben. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1889. június 10., I. oszt. négyesben. A tiszai Regatta-szövetség evezőversenye Szegeden 1889. augusztus 17. négyesben.

Egyed Sándor: Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8., négyesben.

Hoffmann János: Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8. négyesben.

Kleiner Gyula: Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 23., II. oszt. négyesben, kormányos. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 24., négyesben (vendégek versenye), kormányos. Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8., négyesben, kormányos. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1889. június 10., I. oszt. négyesben kormányos. A tiszai Regatta-szövetség evezőversenye Szegeden 1889. aug. 17., kétevezősben.

Mészáros Ferencz: Nemzetközi evezőverseny Budapesten 1885. június 20., skiff-versenyben (vándordij). Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 23., II. oszt. négyesben. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 24., négyesben (vendégek versenye). Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1889. június 10., I. oszt. négyesben. A tiszai Regatta-szövetség evezőversenye Szegeden 1889. aug. 17., kétevezősben.

Pekár Gyula: Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8., négyesben. A tiszai Regatta-szövetség evezőversenye Szegeden 1889. aug. 17., négyesben.

Dr. Perger Ferencz: Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 23., II. oszt. négyesben. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 24., négyesben (vendégek versenye). Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8., kétevezősben korm. n. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1889. június 10., I. oszt. négyesben. A tiszai Regatta-szövetség evezőversenye Szegeden 1889. aug. 17., négyesben.

Perger Ignác: Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 23., II. oszt. négyesben. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 24., négyesben (vendégek versenye). Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8., kétevezősben korm. n. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1889. június 10., I. oszt. négyesben. A tiszai Regatta-szövetség evezőversenye Szegeden 1889. augusztus 17., négyesben.

Dr. Stettner László: Nemzetközi evezőverseny Budapesten 1886. június 12., skiff-versenyben (vándordij). Országos evezőverseny Budapesten 1888. június 18., skiff-versenyben. Nemzetközi evezőverseny Bécsben 1888. június 23., II. oszt. skiff-versenyben. Országos evezőverseny Budapesten 1888. szept. 8., skiff-versenyben. Nemzetközi evezőverseny Budapesten 1889. június 4., skiff-

versenyben (vándordij). A tiszai Regatta-szövetség evezőversenye Szegeden 1889. aug. 17., kétevezősben. Nemzetközi evezőverseny Budapesten 1890. július 5., skiff-versenyben (vándordij).

A Magyar Athletikai-Club őszi nyilvános viadala.*)

Gyönyörű, verőfényes, meleg időben tartotta meg a M. A. C. okt. hó 19-ikén őszi nyilvános viadalát. A jelen voltak közül megemlítendőek kiválóan Berzeviczy Albert államtitkár és Markusovszky miniszteri tanácsos. A viadal szép rendben folyt le. A 12 versenyben összesen 37-en indultak, s minden egyes versenyben szép eredmények értek el. A viadal részletes lefolyása a következő volt.

I. Nagy sikverseny. (Nyíltverseny.) Táv: 3218 mtr. 2. a. mf. record 12 p.

I. Rosenthal Hugó, S. K. tagja, 11:23¹/₅.

II. Burian Gyula, III. Kolár Nándor, M. A. C. tagjai Kolár az első, Burian a hatodik körben kiállt. Rosenthal szép tempóban futott és jó kondícióban szép eredménnyel első lett. Ezüst érmet és tisztelet díjat kapott.

II. Juniorok sikversenye. (Zártverseny.) Táv 100 mt. Elsőnek bronzérem.

1. Szokoly Alajos 13 mp.

2. Treu Hugó, 3. Kolár Nándor.

III. Távolugrás. (Nyíltverseny.) Minimális táv 570 cmt.

I. Réthy Pál, M. A. C. tagja. 616 cm,

II. Sajtos Sámuel, M. A. C. tagja. 583 cm.

III. Porteleky László, M. A. C. tagja. 572 cm.

Réthynek három ugrása közül csak az első sikerült, s bár keveset trénirozott, szép eredménnyel ért el. Győztes ezüst, második bronzérmert nyert.

IV. Sikfutás. (Nyíltverseny. Eszterházy díj.) Record 11 mp.

1. Sajtos Sámuel a M. A. C. tagja. 11¹/₂ mp alatt.

2. Sachs Lipót a M. T. K. tagja. 3. Szokoly Alajos a M. A. C.

Indult még Réthy Pál, a start után elesett, ovást azonban nem emelt. Sajtos és Sachs közt kemény küzdelem fejlődött ki, de a végén Sajtos 2 tethosszal lehuzta ellenfelét s szép eredménnyel első lett, de mivel a kitűzött időt el nem érte, a tiszteletdíjtől elesett s ezüst érmet, Sachs pedig bronzérmert nyert.

*) Furcsának fog feltűnni olvasóink előtt, hogy a M. A. C. októberi viadaláról lapunk csak most közöl tudósítást, holott a budapesti napilapokba — mint ezekből is kitűnt — a „Herkules“ küldött tudósítást. Ennek magyarázata az, hogy a napilapokban magán följegyzések alapján közöltünk tudósítást, a „Herkules“-ben azonban a hivatalos tudósítást akartuk közölni, melyet a Club egyik tisztviselője megígért. Ez azonban máig sem küldetvén be, most végre kénytelenek vagyunk mi is egy magán tudósítást közölni. Szerk.

V. *Súlyemelés.* (Zártverseny.) Súly 25 kgr. és 50 kg-os vasrud. A versenyzők kötelesek a 25 kg-os rudat 15-ször fej fölé emelni.

Győztes lett Porteleky László, ki 20-szor emelte fel az 50 kg-os rudat.

Ez eddig nálunk a legjobb eredmény. Tóth Endre 14-szer, Sajtos Samuel 11-szer emelték fel. Első ezüst, második bronzérmert nyert.

VI. *Bajnoki sikkverseny.* (Zártverseny.) Táv 804½ m. (½ a. mf.) Record 2 p. 10 mp.

1. Réthy Pál 2 p. 14½ mp. alatt.
2. Burián Gyula 2 p. 26 mp. alatt.
3. Kolár Nándor.

Ha Réthy szorgalmasabban trénirozott volna, ma már okvetlen bajnokjelölt, de így bár szépen indult az utolsó körnél „letört”; szép eredményt ért el (a M. A. C. eddig e távra legjobb) s könnyen győzött. Burián Kolárt csak az utolsó körben előzte meg vagy 50 méterrel. Győztes csak ezüst érmert, második bronzérmert nyert.

A VII. pontban jelzett *ököl vívás*, bár 3 nevező volt, elmaradt, de a helyett Porteleky László és Muraközy Endre clubtagok közt magán match volt, melyben Porteleky 6 volt-tal 4 ellen leverte ellenfelét.

VIII. *Sikkverseny.* (Zártverseny.) Táv 1000 mtr Record 3 p.

1. Pösztinger Nándor 3:23 alatt.
2. Burián Gyula, 3. Kolár Nándor,

Pöszlinger, bár jó futó, nem csinálta meg e szép ricordot, mert nagyon rossz conditióban volt. Két ellenfele abban hagyta a versenyt.

A propositiok értelmében díjak nem adattak.

IX. *Gátverseny.* (Nyiltverseny.) Táv 109½ mt. (120y), 10 db. 85 cm. magas sővénygát.

I. Matkovich Miklós, a szabadkai A. E tagja 17½ mp. alatt.

II. Sajtos Sámuel a M. A. C. tagja.

III. Sachs Lipót, a M. T. K., IV. Szokoly Alajos, a M. A. C. V. Kolár Nándor a M. A. C. tagjai.

Sajtos és Matkovich közt kemény küzdelem fejlődött ki, és Sajtos csak azért nem lett első, mert igyekezett a gátakat tisztán átugrani, míg Matkovich lába minden egyes gátban megakadt és az utolsó majd fel döntötte. Az eredmény elég jó. Sajtosból kiváló gátversenyző válhatik.

X. *Magasugrás.* (Nyiltverseny.) Minimális magasság 165 cm.

Kiállt Réthy Menotti a „Bpesti Torna Club” tagja. Gyönyörű testtartással átugrott tisztán (a deszkát levonva) 167½ cmt. s így ezüst érmert nyert.

XI. *Nagy akadályverseny.* Nyiltverseny. 804½ m. (½ a. m.) 12 akadály.

I. Réthy Pál, a M. A. C. tagja 2:39½.

II. Matkovich Miklós, az A. S. K. tagja.

III. Pösztinger Nándor, M. A. C. tagja, IV. Grünwald Mór; az S. K. tagja.

Az első körben Matkovich vezetett, de Réthy csakhamar elébe került: mivel azonban Matkovich a falakadályra ugrott, Réthy az utolsó árkot feldöntötte, Pösztinger és Grünwald a 2:50 m-es árokba lépvén kiálltak; mind a négy versenyzőt disqualificáltak, és sem a szép tisztelet díjat, sem az érmekeket nem adták ki.

XII. *Vigasverseny.* Táv 200 mt. Nevezés helyszínén.

I. Sachs Lipót, a M. T. K. tagja 26½ mp. alatt.

II. Grünwald Mór, az S. K. tagja, III. Pösztinger Nándor a M. A. C. tagja.

Sachs rögtön élre tört s erős szoritással első lett. A 200 mt-es vigaszversenyeken ez alkalommal már 6-szor vitte el a kitűzött tiszteletdíjat. Az eredmény igen jó.

A jól sikerült viadalt a helyszínén a díjak ünneplés kiosztása, este pedig az „Arany sas” szállóában társas vacsora követte.

Magyar Testgyakorlók Köre.

„A Magyar testgyakorlók köre” alakulásának II-ik évfordulója alkalmával f. é. nov. 16-án d. u. 5 órakor a „Fodor”-féle vívóteremben sikerült „házi versenyt” rendezett; ezt azonban megelőzte Fo'or Károlynak „a testgyakorlásról különös tekintettel a vívásra” című felolvasása, melyvel a rokonszenves maestro szép közönség előtt újból demonstrálta, hogy a vívás sportját a szellemi téren is eredménynyel cultiválja.

A házi verseny cigány zene mellett *commandó vívással* kezdődött; a setét-kék monogramokkal díszített fehér tricotinges vívó csapat a főbb vágások és védéseket prim állásból dicséretes tartással és katonai pontosság mellett végezte. Az aetheticai díjat itt *Kontúr Géza* nyerte el; a Barátosi Porzsolt Gyula elnöklése alatt Donáth Sándor és Müller Dávid urakból megalakított Jury Kanitz Henriket dicsérettel tüntette ki.

A *magas ugrás versenyében* — 7 vetélkedő közül — az első díjat Totis Lajos vitte el, (egyleti ezüst érem) a 2-ikat azonban Sax L. A két kitünő ugró azonban a tisztán magos ugrásnál 175 cm. magassággal „holt versenyt” produkált, úgy hogy a Jury kénytelen volt a kifáradt feleket a távolmagasugrás döntő küzdelmére utalni. melynél az erősebb tüdejű Totis 180 cm. távból 165 cm. magassáig ugorván szépen győzött, míg ellenfele csak 160 cmnyi magasságot ért el.

A *súly emelés versenyénél* Freund Samu győzött, a 30 kilós vasrudat mellől feje fölé nyugodt lassú tempóval 25-ször nyomván fel; 2-ik Kölber Antal 19 nyomással. Freund remek fiatal erő, 38—39 cm. vastag félkarral, nagy jövő elé néz az atletikában.

A „*korlát*” versenyénél az aetheticai díjat Kohn Arnold vitte el, daczára, hogy Totis Lajos athlétákkal is kellett küzdenie.

Versenyen kívül két igen érdekes kard assout is szerencsénk volt látni; az egyiknél Jablonszky és Freund állottak egymással szemben, a másikban a Fővárosi vívó Club két jeles matadorja. Ez utóbbiak ellenállhatlan hévvel törtek egymásra, a hölgy közönségnek hű fogalmat adván a kard-párbaj lefolyásáról. Nem csekély derűtséget keltett, midőn B. ismert szerencsés párbaj vívónk F. ellenfelét kétszer legérzékenyebb hátsó felén találta, ki hangosan kiáltá a tompán zuhant tussokat. Freund és Jablonszky sokkal nyugodtabban vívtak, az első hatalmas csapásával ellenfelét kétszer desarmirozta, de J. viszont villámgyors ripostjaival hatott.

Az esti 7^{1/4} óraker végződött házi versenyt az „Arany sas” vendéglőben ünnepélyes banquette fejezte be, hol a Jury elnöke felköszöntötte a két éve sikerrel működő derék együletet, mely nemcsak az athleticismusnak, a főváros ifjusága megizmosításának, de a társadalmi üdvös összeolvadási processusnak is hatalmas szolgálatakat tett. Igen sikerült toasztokat mondottak Donáth Sándor alelnök a távollevő Nagybudafai Vermes Lajos elnökre. Kohn Arnold Donáthra és az athleticismus 7 ves irodalmi bajnokaira a Porzsolt testvérekre. Dick orvos Fodor Károlyra stb.

A tornatanítás iskolánkban.

E rovat alatt évek óta ismertetjük tanintézetünk tornatanításának állapotát. Fölvívjuk a tornatanárokat e rovatnak gazdagítására. Ezuttal a nyitrai főgymnásium tornatanítását ismertetjük.

A tornatanítás Nyitrán.

A nyitrai r. kath. főgymnásiumban a testgyakorlati oktatás valóban mintaszerűnek mondható, a mennyiben a rendes tornán kívül más testgyakorlatok, így a *vívás*, *uszás* és *korcsolyázás* is taníttatnak és *versenyek* is tartatnak. Kiváló érdeme ez *Gisser Gyula* tornatanárnak, de ft. *Horváth Sándor* igazgatónak is, kinek nagy gondja van a testi nevelésre is. Hogy híu képét adjuk e minta-iskola minta-tornatanításának, itt közöljük az iskolai év végén tartott tornavizsgálat leírását.

A gymnásium nyári tornahelyén megtartott és versenyekkel egybekötött torna-vizsgálat következő sorrenddel ment végbe:

A) A felső udvarban.

1. Felvonulás az összes osztályokkal.
2. Kigyómenet és futás. „Ne nézz hátra, jön a farkas” játéka az I. osztálylyal.
3. Szabad- és rendgyakorlatok, továbbá gyakorlatok az ugrószekrényeken és ballon-játék a II. osztálylyal.
4. Botgyakorlatok és duplex labdajáték a III. osztálylyal.
5. Gyakorlatok a támaszfán és kötélugrás a IV. osztálylyal.
6. Botbirkózás és kötélhuzás az V. osztálylyal.
7. Versenyment falábakon. Versenyzők: Hausner Ignác,

VII. o. t. Buzinkay Pál, VI. o. t. Frommayer Béla, VI. o. t. Grőne Lajos, VI. o. t. Demjén Jenő, V. o. t. Lakits Kálmán, V. o. t. Menkina János, V. o. t., Németh Károly, V. o. t. Weisz Izsák, IV. o. t., Blahó Ede, II. o. t., — Díjat nyert *Hausner Ignác*. Dicséretet nyert *Blahó Ede*.

8. Iskola- és versenyvívás törrel és karddal. Versenyzők: Bangha Oszkár, VII. o. t., Herverth Vilmos, VIII. o. t., Juhász Pál, VIII. o. t. Krencsey Géza, VIII. o. t., Markstein Vilmos, VIII. o. t., Pauchly Rezső, VIII. o. t., Kostyál Pál, VII. o. t., Krausz Ottó, V. o. t., Lakits Kálmán, V. o. t. — Díjat nyert *Krencsey Géza*. Dicséretet nyert *Bangha Oszkár*.

9. Vasparipa-verseny. Mérkőztek: Bangha Oszkár, VIII. o. t. és Toifel István III. o. t. — Díjat nyert *Toifel István*. Dicséretet nyert *Bangha Oszkár*. B) Az alsó udvarban.

Versenytornázás. 1. Kötélműzés. Versenyeztek: Buzinkay Pál, VI. o. t., Freund Emil, VI. o. t., Popper Henrik, VI. o. t., Adler Béla, V. o. t., Bartosievics József, V. o. t., Herz Lajos, V. o. t., Malárik János, V. o. t., Jancsek István, IV. o. t., Belák Vilmos, III. o. t., Wohlstein Sigfried, II. o. t., Maltasovszky Lippót I. o. t. — Díjat nyert *Freund Emil*. Dicséretet nyertek: *Bartosievics József*, *Buzinkay Pál*, *Jancsek István*.

2. Szabadugrás. Versenyeztek: Bartosievics József, V. o. t., Lakits Kálmán, V. o. t., Malárik János, V. o. t., Matus János, V. o. t., Matusovics Péter, V. o. t., Németh Károly, V. o. t., Petrikovics Aladár, V. o. t., Szurovy János, V. o. t., Kmetykó Károly, III. o. t. Díjat nyert *Matusovics Péter*.

3. Rudugrás. Versenyeztek: Henzl Emil, VIII. o. t., Grőne Lajos, VI. o. t., Vavrovics Andor, VI. o. t., Malárik János, V. o. t., Matus János, V. o. t., Németh Károly, V. o. t., Gáspár Lajos, IV. o. t., Quapil Tivadar, IV. o. t. — Díjat nyert *Gáspár Lajos*. Dicséretet nyert *Henzl Emil*.

4. Mutatványok a nyújtón. Versenyeztek: Maltasovszky Lippót, I. o. t., Kauszál Péter, II. o.

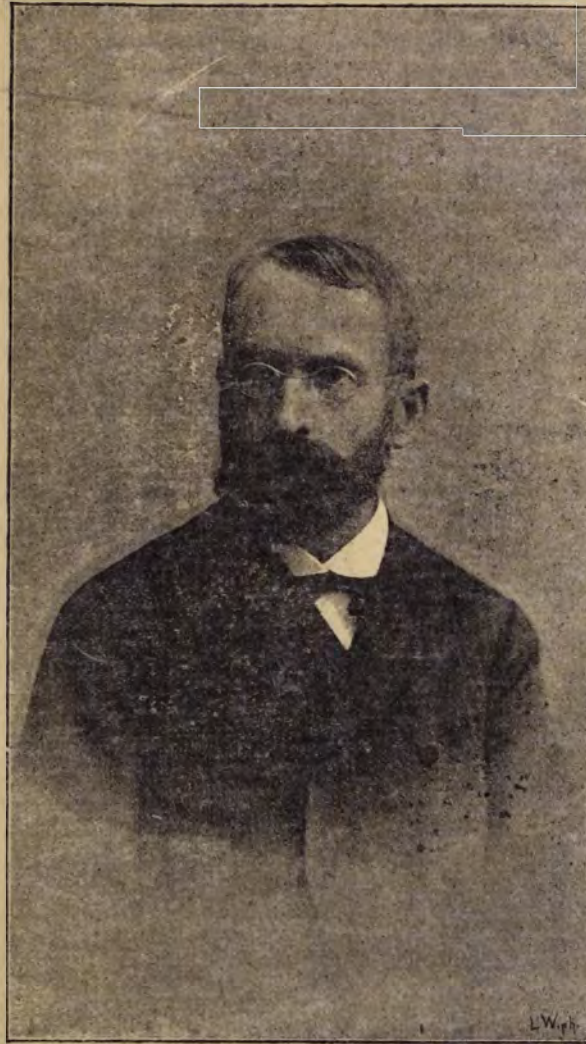
t., Ernyey Vilmos, II. o. t., Teszelszky Antal, III. o. t., Privitzer Ignác, V. o. t., Vernke Bernát, V. o. t., Pauchly Rezső, VIII. o. t., Krencsey Géza, VIII. o. t. — Díjat nyert *Pauchly Rezső*. Dicséretet nyertek: *Krencsey Géza* és *Vernke Bernát*.

5. Szabartornázás az összes tornaeszközökön.

6. Versenydíjak kiosztása.

A díjak egyszerű, feliratos babékoszorúk voltak. A legszebb koszorú a II-dik osztály nyerte el, minthogy a rá mért gyakorlatokat a legpontosabban végezte.

A bíráló-bizottság tagjai voltak: *Horváth Sándor*, gymn. igazgató, *Gisser Gyula* gymn. tornatanár, *Roch Gyula* gymn. tanár.

FELMÉRI LAJOS.

Felméri Lajos.*)

(Arczképpel.)

A magyar sajtó rendkívüli tüneményként említé föl, hogy a Felméri legujabb műve („A neveléstudomány kézikönyve“) rövid időn második kiadást ért, pedig hát tudományos munka. Bár nem vitatható, hogy minden igazi jó műnek megvan a maga közönsége, mégis lennie kell — különösen a tudományos téren nagy sikereket elért munkák szerzőiben — valami olyan egyéni tulajdonságnak, a mely a koncepczióba vagy az irányba átmenve: különös, lebilincselő hatással van az olvasóközönségre.

Hisz az egyén és produktum között elszakíthatatlan kapocs létezik, s ha az individuum jellemét lélektanilag ennek tetteiből szoktuk megítélni, miért ne lehetne az irók műveiből magokra az írókra is ment emberekre következtetni? „Egyetlen művem sincs, a melyben magamat rajzolnám, de egyetlen művem sincs, a melyben ne lenne valami belőlem“, mondá Goethe. Egészen természetes tehát, hogy egy kiváló művet olvasva, önkénytelenül is kapcsolatot keresünk a munka és szerzője között s kíváncsijak vagyunk mentől többet megtudni róla.

„A neveléstudomány kézikönyve“ diadalmasan járta be az országot, s ime egy pár sor a szerzőjéről is.

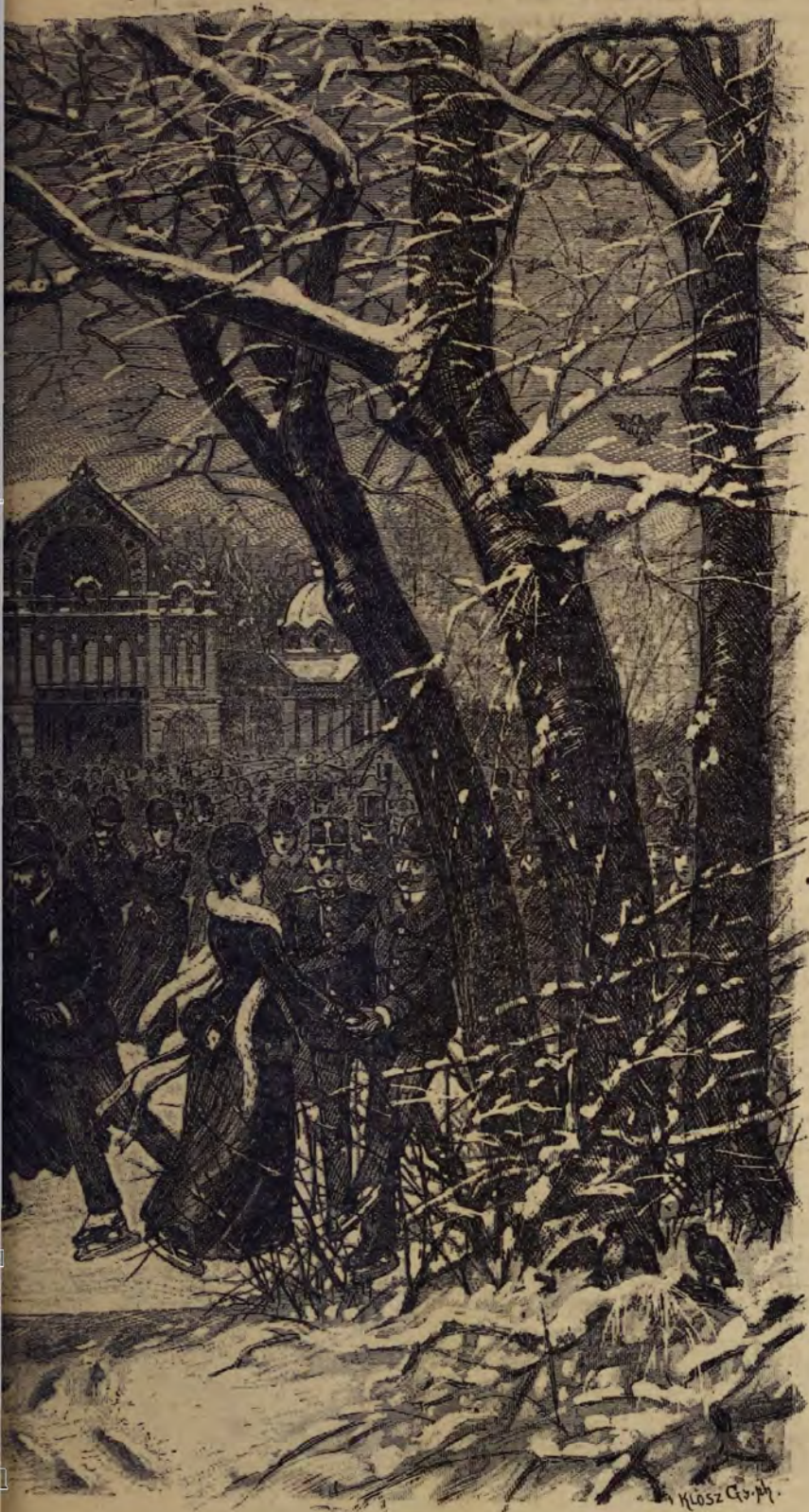
Felméri Lajos, jelenleg a kolozsvári egyetem tanára, 1840 szeptember 29-én született Székely-Udvarhelytől. Iskoláit ugyanott végezte és mint még igen fiatal diák nevelő lett a gróf Haller József családjánál. 1862 őszén Sárospatakra ment, hogy Erdélyi Jánost hallgathassa. Itt, Erdélyi ajánlatára, Szathmári Király Pál, akkori borsodmegyei alispán egyetlen fiának tanítója lón, a mely állomás az Erdélyi házánál való lakással és ellátással volt egybekapcsolva. Képzhetni, hogy az Erdélyi-vel való mindennapi érintkezés mily jó-tékony hatással volt a fogékony ifjura, ki — noha egy év múlva növendékével együtt Budapestre ment — a levelezést az Erdélyi haláláig meg nem szakította.

Budapesten a Molnár és Ballagi kedvéért a prot. theol. főiskola tagja lett, de beiratkozott egyszersmind az egyetem bölcsészeti karához is. Ezeknek végeztével 1866 őszén előbb Oxfordba, később pedig Edinburgba ment, hol a Fraser filozófiai és Masson D. irodalmi előadásait hallgatta. 1867. tavaszán beutazta a skót felföldet, mely utja leírását külön kötetben adta ki. Azután 1867-ben a nyári félévre a jénai egyetemre ment, hogy Fischer Kunótól és Fortlangetől a filozófiát hallgathassa. Ez utóbbival közelebbi ismeretségbe is jött. Ugyanezen év nyarán beutazta

A „Budapesti kor

*) Felméri Lajos a „Herkules“-nek is fennállása óta munkatársa. Nem csak lapunkban, hanem nagy neveléstudományi munkájában is ugyanazon elveket hirdeti a testgyakorlati oktatás reformjára nézve, a melyekért hét esztendeje küzdünk. Szerk.

„Vízó egyet” jégén.

Franciaország egy részét, Svájcot és Felső-Olaszországot. Az 1867—68-iki nyári félévet részint a heidelbergi egyetemen töltötte, hol Zelleit; részint Tübingában, hol Fischer esztetikai előadásait hallgatta.

Még Tübingában léte alatt meghívták a sárospataki akadémiára a filozófiai rendkívüli tanáranak. Haza jövéen, előadásait az 1868—69-iki isk. év elején kezdette meg s ugyanazon év végén már rendes tanárrá választották. Sárospataki négy évi működése alatt a pszichológia, esztetika és a pedagógia voltak különösen kedvelt tárgyai. 1871-ben hallgatói s a nagy közönség hozzájárulásával egy főiskolai esztetikai muzeumot tervezett, a melynek felállítása érdekében 1869 nyarat Bécsben töltötte; 1870-ben pedig Olaszországba utazott s különösen Flórencz, Róma és Nápoly képtárai tanulmányozásával töltötte el a részére engedélyezett három havi szabadságidőt.

A kolozsvári egyetem felállításakor 1872-ben a neveléstudomány tanáranak neveztek ki. Azóta szaktudományának és családjának él. Családi életét a sors sok csapással sujtotta. 1883-ban elveszté ritka szép tulajdonságokkal megáldott nejét (Török Borbálát), kivel 1873-ban lépett volt házasságra. Két leánya és két fia maradt s közülök kisebb fiát 1884-ben ragadta el a járvány.

Az 1879—80. isk. évben a közoktatásügyi miniszter megbizásából Angolországban tett nagyobb utat. Ez utazás eredménye az angol oktatásügy leírása és jellemzése két nagy kötetben, a melylyel 1884-ben a Magy. Tud. Akadémia nagy jutalmát nyerte el.

Uj nagy munkájának befejezése után pedig a közoktatásügyi miniszter támogatása mellett ez év őszén hosszabb tanulmányutat tett Franciaországban.

Nyilvános pályáján számos kitüntetés érte. Így az egyetem filozófiai kara 1880-ban tiszteleti tudori oklevéllel ismerte el kiváló érdemeit. 1882-ben a közoktatásügyi miniszter az orsz. középisk. tanárvizsgáló bizottság elnökévé nevezte ki. 1885-ben pedig a tiszamelléki ref. tanár-egylet választá meg tiszteleti tagjának.

Ugyanezen évhez fűződik életének egyik legszebb ténye; azon munkásság t. i., a melyet az EMKE megalapításában fejtett ki.

Az EMKE céljai és feladatai mintegy kiegészítik az ő pedagógiai irányát és eszméit. Az igazi *nemzeti nevelés* zászlóvivője ő, a melynek elméletét gyönyörűen és maradandóan fejté ki legutóbbi nagy művében. Ezért nem csoda, ha ugy összeforrt az [EMKE-vel, a melynek megalakulása óta minden ügyében, mint direktoriumi tagja, részt vesz s a mely a f. évi dévai közgyűlésen tiszteleti tagjául is megválasztotta, az EMKE elnöke Bethlen Gábor gróf saját szavai szerint azért, mert „legutóbbi nagy neveléstani munkája az EMKE emanatiójának tekinthető“.

Ezeken kívül az 1888-ban megalakalt Erdélyi Irodalmi Társaság is őt választá meg egyik alelnökéül.

Mint magán emberről legelső helyen az legyea itt följegyezve róla, hogy páratlanul gyöngéd és jó fiú, ki még élő öreg atyjáról gyermeki gyöngédséggel gondoskodik. Bizalmas körben a legszellemesebb társalgó, kinek ajkairól csak úgy sziporkáznak a jobbnál-jobb ötletek, anekdoták és humoros megjegyzések. Rendkívül éles megfigyelő tehetsége van s mint született pszichológus, nem is mulasztja el az élet és az egyének feltűnő sajátságait azonnal megjegyezni „A neveléstudomány kézikönyve“ tele van ilyen megfigyelésekkel. Mint székely ember különösen jól ismeri a székely nép természetében rejlő humort és furfangot s bizalmas körben nem mindennapi élvezet erre vonatkozó históriákat hallgatni tőle. Alapjában véve az ő kedélye is humoros. 1889-ben, az ismert véderóvita alkalmával ő is egyike volt a kolozsvári népgyűlés szónokainak, s a míg Sándor József és Bartha Miklós hazafias hévvel protestáltak a német nyelv ellen, Felméri egészségtől duzzadó humorral tette tönkre a „Dienstreglement“ idegen szavakkal túltömött német irályát, a melyből bizony a mi fiaink két év alatt sem tanulhatnak meg németül!

E lóto-futó, ideges világban jó lesz még egyet megjegyezni róla. A Felméri munkáinak és értekezéseinek sora — a költővel szólva — „egész légió“, mert szerzőjük rendkívül sokat dolgozik — de csak 10 hónapig. A két nyári hónapot minden évben úgy tölti el valamilyen fürdőn, hogy igazán pihen. Munka után télen korszolják, sokat áldoz az athletikának (a tornát nem szereti) és nagyokat sétál. Tavasszal labdázik s ő a megalkotója az első labdázó társaságnak hazánkban, a melynek legelső szabálya így hangzik: „Haragudni nem szabad!“

Ime, ezért győzi Felméri annyira a munkát s bár ismétlem, nagyon sokat dolgozik, tudtommal, még sem „ideges“.

Csernátóni Gyula.

A „Magyar Athletikai Club“

f. é. december 7-én „Nemzeti lovardai“ helyiségében házi viadalt rendezett.

A műsor állott: Felvonulás. I. Közgyakorlat egy buzogánnyal. II. Szertornázás. 1. csapat: korláton. Előtornász: Porteleky László. 2. csapat: roham deszkán. Előtornász: Réthy Pál. 3. csapat: labdajáték. Vezetők: a) Péterffy Andor, b) Metzler Jenő urak. III. Versenyfutás. IV. Iskola vivás karddal. V. Tömeg vivás karddal. VI. Távolsugrás gáttal. VII. Birkózás. VIII. Ökölvívás (Box). IX. Akadályverseny. X. Kard vivás-verseny. XI. Magas ugrás és XII. Lovas játékból.

A 46. Esterházy (sárga kék szintű) athlétának buzogány és kard csapat gyakorlatai igen szép sport képet nyújtottak. A szertornázást a sokoldalú és herkulesi erejű Porteleky László, Réthy Pál, Péterffy Andor és Metzler Jenő vezették. A sajtóságos versenyfutásban győztek: Faragó István, Steidl Adolf, Porteleky László, Szabó Nándor és Donhoffer Szilárd. A távolugrásban Donhoffer, Porteleky. A birkózásban Járó Ferencz és Kupka István. A kezdők ökölvívásában Nyulásky János, a haladókéban Tatár Péter, ki, ha több nyugalomra

teend szert, igen szép eredményt érhet el. Az akadályverseny első győztese: Lajtós Samu, egy hatalmas debreczeni athléta, második ifj. Dáni Nándor. A kard vivás versenyben győzött Porteleky és Mántuanó, a magas ugrásban Réthy Pál és Steidl Adolf, a lovasjátékban Porteleky és Kuszka. Kár hogy jobb vívóink nem álltak ki a kar alpont-ra és hogy a fleuret alpont egyáltalában elmaradt, pedig Donhoffer, gróf Vay Lajos első tanítványa készen állott volna a vetélkedésre.

A meglehetősen lassan rendezett és d. u. 5-től este majd 8 óráig eltartott házi viadalon gróf Teleky Géza valóságos belső titkos tanácsos, Klamarik cultus-ministeri tanácsos gyönyörű lányával, gróf Károlyi László, a gróf Hadik testvérek, Bezeredy Viktor ministeritanácsos és Gerenday György, mint a Club alelnökei, és megszámlálhatlan sok béli szépség voltak jelen. Házi viadal után az „arany fiatalság“ az „arany sasban“ itta meg a jól kiérdemelt áldomást.

Az új életre kelt és Gerenday György által kitűnően adminisztrált Clubnak szívből kiálthatjuk: „hogy volt!“

B. P. Gy.

A „Budapest-hegyvidéki turista-egylet“ birodalma.

(Képekkel.)

A Méré János kir. tanácsos és „svábhegyi“ polgármester elnöke alatt álló „Budapest-hegyvidéki turista-egylet birodalmát a Svábhegyet és Zugligetet mutatjuk itt be olvasóinknak. A derek egyesület a lefolyt évben is nagyban hozzájárult működésével a budai hegyek népszerűsítéséhez, az ott nyaralók szórakoztatásához s

A fogaskerekű vasut

a gyaloglás és hegymászás sportjának terjesztéséhez. A jövőben csak az egyet várjuk még az egyesülettől, hogy a fővárosi diákságnak a budai hegyekre való gyalog kirándulásait a maga hatáskörében is előmozdítsa, mert ettől a fővárosi fiatalság egészségére és testi erősségére valóban sokat lehet várni.

Az egylet székhelyének, a Svábhegynek három csúcsa van, melyek közül egyik a tulajdonképeni Svábhegy, másik az Istenhegy, harmadik a Széchenyihegy. A szép ut megtevésére a legkényelmesebb közlekedési eszközök állanak rendelkezésünkre. A „Fogaskerekű vasut” állomása Budán a Városmajorban van. Itt beülünk a vasut egyik kényelmes coupéjába s számos kanyarulatlan át hatolunk mind magasabbra „per ardua ad astra”, a budapesti „Rigi” a Svábhegy felé,

Ut a „Fácán”-hoz.

Kezdetben szőlőtvetvények között vezet az ut és szemek előtt nagyszerű panorama tárul fel: a pázsit friss zöldjéből nyári lakok és majorok emelkednek, lábaink alatt pedig kies szőlőhegyek által körülvevett bájos völgy terül el. Minél magasabbra emelkedünk, annál gazdagabb lesz a látvány szépségben. A Duna is látható lesz, pályáját nagy darabon követjük szemekkel, míg végre madártávlatból meglátjuk a pompás várost is, mely partjain elterül.

A fogaskerekű vasut coupéjában megáll.

Hogy honnan származik a „Svábhegy” elnevezése, arra vonatkozólag két verzió van: az egyik szerint ez

A fogaskerekű vasut alsó állomása.

elnevezés onnan ered, hogy e hegy mögött nyugatra levő völgyekben német teleplők laknak, kiknek ősei

Württembergből jöttek. A másik magyarázat szerint e név a Buda visszafoglalásánál 1686-ban itt táborozó sváb csapatoktól veszi eredetét.

Elragadtatva a környék bája által, elhagyjuk a hegyi vasut coupéját. Az állomástól jobbra fordulva, első czélunk az öt percz alatt elérhető „Eötvös”-villa, honnét nagyszerű kilátást élvezhetünk; itt van nyáron egyletünk főhadiszállása. Ez azon ház, melyben Eötvös József báró, a nagy államférfi, bölcsész és költő, nagy művét: „A karthausi”-t megalkotta.

A Disznófő.

E villa előtt szépfával beültetett terasse terül el, melyen egész telep csinosan terített asztal hivatgat pihenésre üdülésre.

A terasseról éjszak felé tekintve, azon hegyhát folytatását látjuk, a melyen jelenleg vagyunk s melynek határa egy még magasabb torony koronázta csucs. Ez a budai hegység legmagasabbja, a Jánoshegy, melyet Pozsonyi hegynek is

neveznek. Rövid pihenés után elhagyjuk az Eötvös-villát és a Széchenyi-hegy lejtőjén haladunk előre. Egy ideig, mialatt mezők és rétek között vezet utunk, ki vagyunk téve a nap hevének. Csakhamar azonban az erdő zöldje mosolyog felénk; meggyorsítjuk lépteinket és egy rendkívül regényes erdőrészt el érünk. Elkülönítve az erdőtől, a hegy szélén óriási bikkfa áll ott magában; a „Normafa” volt ez, melyről egész mondakör volt elterjedve. A híres fát az idén kivágták.

Kiválóan jutalmazé a nagyszerű kilátás, melyet innen élvezhetünk. A merre csak tekintünk, erdő és völgy, hegy és síkság kellemes változásban; a környék bája Swájcz legnagyszerűbb részleteivel vetélkedik; így tehát a Svábhegy legujabb elnevezésének. — „Budapest Rigi”-je — megvan a maga jogosultsága. Az említett erdő, megszakítás nélkül, egészen a Jánoshegy csucsáig tart.

Jobbra lefelé haladva, találjuk a „Disznóbőt”, mely hideg vízeről híres s e forrás viz egy disznófőtől csorog ki. A Disznófőtől lefelé haladva s a „Fácán” mellett elmenve, leérünk a lóvasut Zugligeti állomásáig.

A kik szeretik az erősebb kapaszkodót, jól teszik, ha innen indulnak ki a kirándulásra, mert attól a hirtől kezdve, mely mellett a „Fácán”-hoz vezető utat egy festett fácán jelzi, erősebb kapaszkodók várnak akár a Disznófőhöz akár egyenesen föl a Jánoshegyre.

A kik szeretik a nagyobb tourokat, azok most már a Svábhegytől kezdve a Zugligeten s Jánoshegyen át árnyas erdei uton mehetnek a Szép Juhásznehöz, Budakeszire vagy Lipótmezőre. S ez erdei utak építése is a Budapest hegyvidéki turista egylet élénk tekintélyes fővárosi polgároknak érdeme első sorban.

TORNA.

A budapesti (budai) torna egylet f. é. december 6-an este tartotta Attila-utcai csarnokában, a szokásos évi disztornázást. Kivált hölgyközönség zsufolásig töltötte meg a csinnal díszített csarnokot. A notabilitások között láttuk hg. Lobkovitz Rezső hadtestparancznokot hadsegédével, dr. Darányi Ignác orsz. képviselőt stb. Pontban $\frac{3}{4}$ óraker vonultak be a részben csúnya Jäger ingbe öltözött tornászok egyleti zászlójuk alatt a csarnokba s ezzel Zsinger Mihály művezető vezénylete alatt megközdödtek a szabad gyakorlatok fabottal. Ezek nemcsak tetszetősek a szemnek, de kellemes gyakorlatok a tornászoknak is, amiről a közönség is meggyőződött, hogy még az ősz haj mellett is rugonyosan és megerőltetés nélkül végezhetők a résztvevők a mozdulatokat. Ezután szertornázás következett 4 csapattal és pedig: az 1. csapat bakon, előtornász, Bély Mihály, a 2. csapat magas korlát, előtornász Zsinger Árpád, a 3. csapat magasugrás, előtornász Stólp Ferencz, a 4-ik csapat lovon, előtornász: Czike Imre, mire egy külön csapat a közönség általános tapsai mellett az iskolatornázást mutatta be az a közben felállított amerikai magasnyujton. Ugyane szeren versenyzett 3 tornász a kitzított díjakért egyenkint 2 ügyességi és egy erőgyakorlattal. A Kollár Lajos, Fest Jenő és Zsinger Mihály urakból álló versenybírótság a nagy ezüstérmet. Hollósy Jenőnek, a kis ezüst érmet pedig Piczek Jánosnak ítélte oda. A közönség különös tetszésével találkozott a mintacsapattomázás a magas korláton rugó deszkával. Végül versenyugrás volt, melyben az ezüst nagyérmet Puky Gyula 164 cm., és a kis ezüst érmet Radányi Bódog 164 cm. magas ugrással nyerte el. A díjak ünnepélyes átadása után társasvacsora volt melyen komlóskeresztesi Báro Fejérváry Géza honvédelmi miniszter úr részt vett.

A budapesti torna Club f. évi december 13-án tartotta meg disztornázását, a Markó-utcai torna csarnokában. Ez ismős egylet nem sok tagból áll ugyan, de működő tornászairól bátran el lehet mondani, hogy hazánkban mint műtornászok utólérhetlenek. Dr. Ottó művezető mellett, Fassberger József, Réthy Menotti, Szögi Béla, Weinwurm Dezső, Tóth László, Holló, Izer, Prachtl Pozdeck Gyula és a másokkal labdázó Schwarzmayr testvérek (Gyula és László), Tergovcsics és a „Néptü-nisták” közül dr. Hauser Adorján, Kleiner Gyula és a Perger testvérek mind első rangú remekül megtermett atleta-tornászok, kik közül sokan a magos amerikai nyujton az óriás forgás minden válfaját, a kézállást, sőt még a legmerészebb és már akrobata számba menő halál ugrásokat is aetheticiai szép tartással végezték.

A disztornázást a fehér triko inges és veresőves csapat festői felvonulása kezdette meg, utána szabad gyakorlatok és csapattornázás jött, dr. Ottó József, Dollaud Ferencz és dr. Hauser Adorján vezetése mellett. A magos ugrás versenyben hatalmas vetelkedés volt Réthy és Szögi között már-már holt versenyre volt kilátás, míg Szögi a 180 cmtér magosságot átugorván, az első díjat elvitte; Réthy 175 cmet 2-ik lett. A combinált magos korlát és nyujtó verseny tornázásban Weinwurm első, Tóth második lett; Weinwurm erő gyakorlataival excellált. Az általános ügyesség díját Fassberger József mint Magyarország egyik legmerészebb műtornásza vitte el.

Disztornázás után Boronkai az egylet alelnöke a di-

jakat buzdító szónoklat kíséretében osztotta ki. „Pièce resistance” a bájos női közönség tapsa és vig banquette. Jules.

A tornareform tárgyában a közoktatási ministeriumban komolyan dolgoznak. A minister közelebb leirt a közoktatási tanácshoz oly czélból, hogy ez mondjon véleményt, mily irányban lehetne a tornatanárok qualificatióját emelni s e czélből nem volna-e czélszerű az ösztöndíjas középiskolai tanárjelölteket arra kényszeríteni, hogy a tornából is szerezzenek tanári diplomát; és nem volna-e czélszerű a tanári pályázatoknál előnyt biztosítani az oly tanároknak, kik a tornából is képzsésre vannak. Az országos közoktatási tanács már fölterjesztette véleményét, melyben kifejti, hogy először teljesen jól berendezett tornatanár képző intézetet kell létesíteni s csak aztán lehet szó a tornatanárok qualificatiójának emeléséről.

A tornatanárok életbiztosítása ügyében több tornatanár nyílt fölzállítására több biztosító intézetben utána jártunk kedvezmények kieszközlése végett, Sajnálattól jelentetjük azonban, hogy kötelező ígéretet eddigelé csak egyetlen intézetnek a „Newyork biztosító intézet”-nek igazgatója Dr. Arányi Miksa ur) tett, ki az ügynöki százalékok elengedését helyezte kilátásra a tornatanároknak.

A Soproni toana- és tüzoltó-egylet f. hó 26-án a torna-csarnokban XXV. karácsonyi ünnepélyt tartja.

X. Torna cipők a legkitünőbb minőségben s olcsón kaphatók Kajári Dezső dorottya-utcai üzletében, Hasonló képen kaphatók erős és meleg korsolya cipők.

LÓSPORT

Lóversenyter Győrött. A Győrött megpendített eszme, hogy lóversenytert létesítsenek, már kezd alakot öltetni. Báro uchritz Zsigmond a magyar lovaregylet részéről ott járt s megtekintette a versenyterül alkalmasnak látszó helyeket. Legjobbnak találta a Kiskut tájékanak azt a részét, mely a siki-dülő vasut felőli rónáját alkotja. Ott a terepviszonyok is megfelelnek a versenypálya kívánalmainak, a mennyiben a terület általában sík, talaja fekete kötött homok, tehát versenypályának a lehető legjobb. E mellett közvetlenül a vasut szomszédságában fekszik

és alig pár lépésnyire a tribün számára emelkedett fensik kinálkozik. A versenypálya elkészítéséről, a tribün felállításáról és a versenydíjakról a városnak kellene gondoskodnia. Az ügy iránt gróf Batthyány Lajos főispán és más előkelőségek is élénken érdeklődnek.

Az idei versenyévben a magyar és osztrák versenytéren összesen 1 008,920 forintot fizettek ki díjak fejében. Ebből a budapesti futtatásokra 330,930 frt jutott. A vidéki versenytérek közül Sopronban 25,412 frtot, Pozsonyban 14,196 frtot osztottak, míg a többi vidéki versenytéren a díjak összege nem érte el a tízezer frtot.

A bécsi lóversenyek. A bécsi jockey-club elhatározta, hogy a legközelebbi tavaszi meetinget két nappal megtoldja; ellenben a szept. 8-ki versenynap elmarad. A jövő évi lóverseny-idény tehát 33 napig fog tartani.

Redukált versenystálló. Báro Springer Gusztáv, az ismert bécsi sportsman, csakugyan megapaszítja versenystáallóját. Tizennégy lovat, köztük a Baboná-t, gr. St. Genois vásárolt meg tőle. Így a nemrég alapított Leonora-udvar nemű ménes kitűnő lovakat nyer. Sportköreink örvendenek, hogy a kimustrált lovak nem kerültek külföldre.

Kimult verseny paripa. Bécsből jelentik, hogy Péchy Andornak Dersffy nevű 4 éves sárga csödre kimult. Dersffy a legjobb futólónak hírében állott, az idén hétszer futott és háromszor győzött. Az idén a legjelentősebb verseny, a melyben résztvett, a bécsi októberi meetingen a Királyné-Handicap volt. Mint két éves. Dersffy kétszer győzött.

A bécsi Derby nevezéseit lezárták. Az 1892-ki Derbyre 189 aláírás történt, tehát 9-czel több, mint a megelőző évben. Azok sorában, a kik legtöbbet neveztek, vannak: Apponyi Antal gr. (11), Festetics Tásziló gr. (8), May V. (Németországból 6), Dreher Antal (5), Springer Gusztáv b. (5) és Oppenheim C. b. (7).

Kocsizó-egyesület. ezímen megalakult már az a társaság, melyről több ízben tettünk említést; a társaság célja, hogy a főváros díszet elegendő fogatok tartásával emeljeik ezenkívül négyes és kettős fogatokkal cél-versenyeket rendezzenek. A nemzeti kaszinóban közelébb tartott ülésen, a mely alkalommal Beniczky Gábor elnökölt, azt is elhatározták, hogy a loértékesítést szintén fölveszik a programjukba s e cél elérése végett megteszik a lépéseket arra nézve, hogy a lótenyésztés emelésére alakult társulattól ennek telkeit átvegyék.

VADÁSZAT.

József főherczeg fainak vadászata. József főherczeg fiai, József Agost és László főherczegek e hó 9-én Kis-Jenőre érkeztek. Velők volt Hanskarl ezredes hadbíró, Holdházi apát, Jekelfalussy Lajos honvédezerede, Libics Adolf a főherczegi uradalom felügyelője, Jelencsik Vincze altábornagy, Forinyák altábornagy stb. Tizedikén és tizenegyedikén a fiatal főherczegek vadászatot tartottak a facseti pusztán és a feketegyarmati erdőben. Összesen 900 nyul esett s 300 fácánt meg két özet löttek, József Agost főherczeg bebizonyította, hogy kitűnő lővő. Az első napon száznál több nyulat lőtt. 12. és 13-ikán Bánkuton volt vadászat. A fiatal főherczegeket Kisjenőn, az a nagy rokonszeny környezte, melylyel Kisjenő József főherczeg iránt viseltetik.

Ezer eleven nyul. érdekes megrendelést kapott a Pallavicini-uradalom Carly francia vállalkozótól. Arról van szó, hogy ezer eleven nyulat szállítson át Szegedről Franciaországba a Pallavicini-uradalomból. A vállalkozó a nyulakért 5—7 frankot fizet. Ez a nyul áthonosítás azért történik, mert Franciaországban tudvalevőleg kevés a nyul és Carly üzleti célokból szaporítani akarja. A nyulfogdosás a napokban kezdődik halókkal. Mindszent és Algyő vadászterületein kezdik meg. A Pallavicini-uradalomban e miatt az idén nem fognak vadászni.

Vadak gyorsasága. Vadász körökben fölötté eltérők a vélemények arra nézve, hogy a különböző vadak futás közben minő sebességgel haladnak. A sebesség meghatározására sok körülmény van befolyással, a leglényegesebb föltétel azonban az, hogy a ki a sebességet meg akarja határozni, az elfogulatlanul ítéljen. Már pedig tudvalevő, hogy a ki leginkább hivatott a sebesség meghatározására, a vadász, rendszerint a kellelénél

is elfogultabb. Valaki mindamellett fáradságot vett magának arra, hogy saját megfigyelése alapján legalább megközelítő számitást tegyen. Egy tisztáson, melyet hó borított, nagy előszeretettel tanyázott szarvas, öz és nyul. Ez a figyelő, mikor a vegyes társaság zavartalanul és mai rosszat sem sejtve, együtt volt a tisztáson, elsütötte fegyverét. A vadak egytől egyig a lövéssel ellenkező irányba, a szomszédos erdőbe futottak. Megügyelte, hogy melyik vad mennyi idő alatt ér az erdőbe s miután tudta a kiindulási pont és az erdő közt levő távolságot, meghatározta, hogy egy perc alatt a nyul gyorsasága 30 méter, az özé 40, a szarvasé pedig 60 méter. A róka és a vaddisznó gyorsaságát mindaddig még csak megközelítőleg sem sikerült meghatározni.

Nagy vadászatok Szent-Ivánban. Ivánban Széchenyi Kálmán gróf vadászterületén nagy hajtóvadászat volt az e hó 2-tól 6-ig terjedő időben. Vendégek voltak: Esterházy Pál és Lichtenstein Ferencz herczegek, Hartenau Sándor (a volt bolgár fejedelem), Berchtold Zsiga és Apponyi Géza grófok, Pallavicini Béla őrgróf, Pereira Henrik báró, Simon Béla és Kulhaneck Ferencz. Elejtették: 4 őzbak, 49 fácán-kakas, 27 fogoly, 1525 nyul, 16) tengeri nyul, 12 drb különféle, összesen 1777 vad.

Gróf Korniss Viktor szent. benedeki és szász-nyiresi erdősegeiben hajtóvadászatot tartottak, melyen a házigazdán kívül jelen voltak: b. Wesselényi Miklós főispán, id. b. Bornemisza Károly főispán, b. Jósika Andor, b. Bornemisza Albert, gr. Wass Jenő, gróf Wass Béla, b. Bánffy Ernő, Kramér János, b. Bornemisza Elemér, b. Bornemisza Béla és Tersöly Zoltán. A vadászat az előző évek eredményeihez képest igen jól sikerült és a vadállomány valószínűleg évről-évre szaporodni fog, mivel a gróf erdősegeiben a kártékony vadak pusztítása rendszeres eljárással történik. Az ez idei vadászatnál az esős és ködös időjárás dacára is 44 nyul, 4 róka és egy császármadár esett el a rövid hajtásokban. A vadásznapokat a házigaзда által adott vig vadászlakomák is élénkítették.

Nagy vadászat volt a mult héten Festetic Tasziló grófnál Berzenczén. A vadászaton, mely négy napig tartott, sok vad esett. Ott volt Sir Paget bécsi angol nagykövet, Széchenyi Pál gróf és Inkey István. A vadászatot a magyar főur vendégszerető kastélyában fényes lakoma követte.

Blaskovich Miklós Kengyelji pusztáján nagy vadászat volt e hó elsején. Ott voltak: Podmaniczky Géza báró, Uchritz Zsigmond báró, Blaskovich Ernő és Aladár, Návay Kálmán, Fáy Béla. Ezenkívül több nő is megjelent a vadászaton, amely két napig tartott. 300 nyulat és 2 rókát ejtettek el. A vadászat után nagy vendégség volt a Blaskovich kastélyban. E hó 9-én meg Harkányi Andor kuriai birtokán volt vadászat, melyen jelen voltak a többek közt Nemcs János gróf, Kövér Lajos és Taubinger. 100 nyulat löttek.

Gróf Wenckheim Frigyes ó-kigyósi uradalmában is tartottak a mult esütörtökön vadászatot, melyen Wenckheim grófn kívül részt vettek Wiedlan Károly, Sztraka György, Varságh Béla, Széchenyi Lajos stb. Három kis vonalban 180 hajtóval 388 nyulat és 6 foglyot ejtettek el.

Leleményes vadász. A mosonmégyei Gátán, báró Laminet Zdenko nagybirtokos területén, a réteket őszszel víz borítja, melyet a Dunáról a közellevő vetésekre huzódó vadludak tömegesen szoktak felkeresni. A ez idei nagy szárazság következtében azonban, a talajvizek is apadván, ezek a rétek vízmentesek maradtak és nagyobb víztükör a közelben sehol sem volt. Báró Laminet, tudva, hogy a ludak legelés után szeretnek valami nagyobb vizet felkeresni, egyik réjtét a Lajta folyóból levezetett vízzel elárasztotta, ekkép gondoskodva a vadludak kényelméről. A rét szé én náddal környezett leshelyet készített, melyet a ludak hamar megszoktak és délelőttönként nagy tömegben szálltak meg a mesterséges tavat. Ott azután egész kényelemben és biztonságban érezték magukat. Ekkor kezdődött a vadásztulajdonos mulatsága is, ki leshelyéből két nap alatt 47 vadludat lött.

Toponárban, gróf Festetics Vilmosnak fogolyban és nyulban gazdag somogymégyei vadászterületén, eredményes hajtóvadászat volt a mult héten. Sok nyulat hajtottak fel s hogy annyit nem löttek mint tavaly, oka az, mert a hajtások alatt tüzet jeleztek a községben, mire a hajtók haza siettek. A vendégek közt volt Tallián Béla főispán, gróf Draskovich, gróf Széchenyi Imre sat. Löttek 470 nyulat, 60 fácánt, 30 foglyos s valamennyit Párisba szállíták. Tavaly 660 nyulat küldtek a vadászterületről Párisba.

ATHLETIKA

A Magyar Athletikai Club gyakorlatai. Eddig mindig az volt a panasza, hogy meg van a szép helyiség czélszerű teljesítés, de alig van 4-5 tag, a ki rendszeren eljár a gyakorlatokra. Bezzeg nem úgy van ez most mikor már majdnem azon lehetne panaszkodni, hogy annyian járnak fel, hogy el sem férnek. Már három csapatot kellett felállítani, s bár a vivó tagok jelentékeny része saját szerelvényeit használja, a club szerelvényei mind elfognak, hogy egyik másikkal várnia kell, vagy kölcsön kérni szereket. Szóval ujelet van oda fent. A ki tavaly fent volt a gyakorlatokat megtekinteni, az ha az idén megy fel, könnyen azt hiheti, hogy más egyet bérelte ki a lovas egyet helyiségeit. Tavaly nagy teremben esténként nagy csend és sötétség uralkodott, csak fent tornáztott 5-6 ember. Most is csak 6-8-an tornásznak és vivnak fent, mert ott többen nem igen férnek el, de a nagy lovardában majd meg sikerül az ember a kardesattogástól: 20-30 pár viv egyszerre. Az atletikai gyakorlatok a ló bak, korlát, ugró mércze körül van véve, csapatokban távolugran k súlyt dobna. Hátterben vig láma mellett labdáz 10-20 athléta, körben fut, gyalogol egynehány s Zsinger művezető alig tud rendet tartani, annyian vannak. A legkisebb szám (20-25) több, mint tavval a legnagyobb volt. Rendszeren 50-60 tag van jelen a gyakorlatokon. A vivás is szépen megy. E hó 7-ikén meglátogatta Halász iskoláját az olasz Marzo-Rossano és a francia Jules Mischeau és megelégedésüket fejezték ki minden tekintethen. De a tagok sajnálatára nem mérhették össze kardjaikat a magyar és francia mesterek. Kár hogy az ököl vivást, e kitűnő, egész testet és izomrendszert igénylő és edző sportot nem üzik a tagok oly lelkesedéssel, mint a többi sportot. Ez évben 66 tagot vettek fel. Különösen sokan vannak az új tagok közt a feloszlott »Sportkedvelők köre« tagjai. Ez egyesület 57 tagja közül 25-en léptek be az athléta-clubba. Tagjelentkezések és felvételek még folyton mindig történnek. Nem sokára már házi viadalt is tart a club az athléta letkesedésén és jól sikerült őszi viadal szép eredményein felbuzdulva. Bárcsak sokáig így tartana.

Fiatal athléta.

A pécsi atletikai clubot súlyos veszteség érte, egyik alapítója s több éven át elnök Bartosságh Imre meghalt. Bartosságh Baranyamegye főjegyzője volt, ritka műveltséggel s kiváló karakterrel volt megáldva.

Új atletikai club. Adán „Athletikai club“ alakult, célul tűzvén ki, minden alkalmoszerű sport gyahorlását, egészségügyi s testedző szempontból. Az ideiglenes tisztikar, mely az alapszabályok megerősítéséig fog működni a következő: Dr. Szarvasy József elnök, dr. Burtik Győző igazgató, Dreisziger Eereze titkár és pénztáros.

Vívóiskola Kecskeméten. Rösler Gyula Kecskeméten vívóiskolát rendezett be, melyben a kard- és vitör-vivást, boxolást és a gyógy-tornászatot fogja cultiválni.

A n.-becskereki torna- és vivó-egylet f. hó 7-én tartotta Kajtar Jenő elnöklete alatt első választmányi ülését. Első sorban az egylet évi költségvetése került tárgyalás alá, melynek folyamán az eddig belépett tagok járuléka alapján az első évi bevétel 850 frtra előirányoztatott; ezzel szemben a főbb kiadási tételek állapították meg. — Az alakuló közgyűlésen elvben kimondott ama határozat, hogy az egylet a „Torontál“ korcsolyázó és regatta-egylet ujonnan épült tornacsarnokát kívánja gyakorló helyiségül megszerezni, ez alkalommal érvényes eldöntés alá került, amennyiben a választmány egyhangulag magáévá tette az elnöki indítványt, hogy nevezett csarnok évi 200 frtnyi összegét kibéreltessék. A bérleti szerződés részletes kidolgozásával és megkötésével az elnök és ügyész birattak meg. — Ezután egy tornamester felfogadása lón határozatilag kimondva és pedig olykép, hogy az egylet már az első órán — mely még e hó folyamán fog megtartatni — tornamesterének vezetése alatt kezdhesse meg rendszeres gyakorlatait. Végül még vívófelszerelések és egyéb szükségletek beszerzése iránt intézkedett a választmány, melynek figyelme még a farsang alkalmával rendezendő első egyleti bálra és a tavasszal tartandó lapdajátékokra is kiterjedt.

A veszprémi korcsolyázó egyesület már elkészítette a jégpályáját Brenner Lőrinc gyártelepén s a nemes sport kedvelői e hó közepén megkezdették a korcsolyázást. — A „veszprémi korcsolyázó egyesület“ közelebb tartotta rendes közgyűlését a városház kistermében. Ez alkalommal az egyesület elnökévé egyhangulag Pongrácz Jenő kir. ügyész választotta meg; alelnökké Koller Sándor, ügyész: ds. Csete Antal, pénztárossá: Óváry Ferencz, titkárrá: Hegedűs János, jégmesterekké: Szalatkay István és Solyomy Pista, választmányi tagokká: dr. Levatic Kálmán, Szili Horváth Pál, Laczkó Dezső, dr. Vadnay Béla, Szilágyi Gergely, Várady József, Csomasz Béla, Kerényi Endre és Véghely Kálmán.

A kolozsvári korcsolyázó egylet már idejében mindent megtett jégpályájának rendbehozására s a hideg idő beálltával akadálytalanul kezdetét vette a korcsolyázás.

A győri korcsolyázó egylet tisztikara az új idényre következőket alakult meg. Elnök Zechmeister Károly polgármester; alelnök Dr. Angyal Armand főkapitány; tiszteletbeli jégmester, Hets Antal mérnök; jégmesterek Limbek Sándor trv. jegyző és Veöreös Boldizsár városi aljegyző; titkár Dr. Németh Károly ügyvédjelölt; ügyész Dr. Erdős Kálmán ügyvéd, pénztáros Brujmann Samu kereskedő, ezenkívül 8 választmányi tag. Az egyleti jégpálya már megnyílt és eddig 280 tag jelentkezett. Az egylet által egy elkülönített ingyenes jégpálya is tartatik fenn, szegénysorsu gyermekek részére.

A tordai korcsolyázó egylet nov. 23-án tartotta évi rendes közgyűlését a többek közt nagyszámu diszes hölgyközönség jelenlétében Simó Béla kir. tan. elügyelő elnöklete alatt. Az egylet mult évi eseményeiről Borbély György titkár olvasta fel jelentését, melyből látszik, hogy az egylet 80 taggal elég jól munkált a nemes sportszellem fejlesztésén. Az anyagi tőkét kevéssel (alig 15-20 frttal) gyarapithatta az ujjab szükségletek beszerzése miatt. Most már vannak az egyletnek jelvényei, vett sportkönyveket, szaklapokat, szerzett szánkokat a jégre, meghonosította az u. n. Webszky-féle világító tűzozslópokat, melyek a nagyobb városi villanyfényt pótolják esti időkben. Legfontosabb terve, egy deszkaépület felállítása a fő pontján, bármennyit fáradozott is, sikertelen maradt a pénzhány miatt. Az egyletnek ugyanis csak 600 frt körül van a vagyona. Közgyűlés megbizta az igazg. választmányt, hogy jövő nyáron állítson fel egy ilyen 200 frtig terjedő kölcsönrel is. Közgyűlés megköszönte a mult évi tisztviselők munkásságát a közfelkiáltással újolag megválasztotta: elnöknek Simó Béla kir. tanfelügyelőt, alelnöknek Sándor Kálmánt, titkárnak Borbély Györgyöt, pénztárossnak Fekete Lajost, gazdának Czegezi Lajost, választmányi tagoknak: Velits

Ödön polgármester, *Sándor János* alispán, Dr. *Damokos Antalné*, *Stmó Béláné*, *Nagy Balázs*, *Timbus Albert*, *Schusztér Györgyné*, *Velits Károlyné*, *Posoni Antal*, *Domokos Andor*, *Imecs Erzsé*, és *Velits Berta* hölgyeket és urakat.

A debreczeni koresolyázó egyesület a napokban tartotta évi tisztújító közgyűlését Ferenczy Lajos elnöklete alatt. A felolvasott évi jelentés sivar képét nyújtotta az egykor oly virágzó egyesület mai helyzetének és anyagi viszonyainak. — A közönség a mult télen gyéren látogatta a kényelmes nagyerdei jégpályát. Mindenki a Margit fürdői jégpályára vágyott. — Az egyesület szűk pénzügyi viszonyai nem engedték meg, hogy a látogatottság élénkítésére nagyobb anyagi áldozatokkal járó hathatós intézkedéseket tehesse. Szerfölött nyomasztólag hat az egyesületre az a néhány ezer forintnyi adósság is, mely az új koresolya csarnok és jégpálya építése folytán terheli az aktivákat. A tisztikar lemondása után közfelkiáltással megalakították az új tisztikart, mely kevés kivétellel a régi maradt Elnök: Ferenczy Lajos, alelnök: Király Gyula, titkár: Dr. Tüdös János, pénztáros: Kövy Lajos, ügyvéd Nagy Sándor, választmányi tagok: Áron Jenő, Bészler Lajos, Fischer Lipót, Györfly Aladár, ifj. Gyürky Sándor, Dalmy László, Rickl Antal, Török Gábor, Tóth István, Tasmer Hugó, Kolbenhayer Kálmán, Kardos László; póttagok: Fábricius Géza és dr. Kemény Mór.

A „Keeskeméti koresolyázó egyesület“ a tisztiek, valamint a tanuló ifjúság részére, a folyó 1890—91-ik koresolyázási évre idényjegyeket ad ki, melyek az egyesületi pavillon és jégpálya használatára az egész idény alatt, a tagokkal egyenlő feltételek mellett jogosítanak. Ily idényjegyek válthatók ifj. Nyirády László egyesületi pénztáros urnál.

A bajai koresolyázó egyesület e hó 8-án tisztújító közgyűlést tartott, mely alkalommal megválasztották elnökké: Bodrogi Gyula, alelnökké: Erdélyi Gyula, pénztárnokká: dr. Kobelrausch József, jegyzővé: dr. Nicolaus Béla, választmányi tagokká: Drescher Béla, dr. Herman Adolf, dr. Ivánovics Iván, Ruppert Antal Somogyi Emil, Tury Ferencz; pályafelügyelőkké: Koller Dezső, Kósa Károly, Müller József és dr. Nicolaus Béla.

A temesvári koresolyázó egyesület f. hó 12-ikén kezdte meg a koresolyázást, e napon tüzte ki ugyants dr. *Parlaghy Márton* nyugalm. főorvosorvos a koresolyázó-egyesület zászlaját, mely minden rendű és rangu halandónak tudtára adja, hogy elérkezett annak a hideg portékának országa, melyért pár hete oly melegen dobogott sokaknak a szive. A sportoknak a legnépszerűbbike mindjárt az első napon szépen benépesítette s koresolyázó egyesület jégpályáját.

TOURISTA-SPORT.

Országos turista-egyesület alakításáról van szó a fővárosban. A Kárpát-egyesület budapesti osztálya fog ilyenféle átalakulni, ha az egyesület közgyűlése nem fogadná el a budapesti osztálynak azt az indítványát, hogy a Kárpát-egyesület központi székhelye Budapestre tétessék át.

CSÓNAKAZÁS.

A „Neptun“ budapesti evezős egyesület f. hó 9-ikén tartotta Hieronymi Károly elnöklete alatt évi közgyűlést, melyen úgy a választmány jelentése, mint a zárszámadások elfogadtattak. Az évi jelentésből kitűnik, hogy az egytet a budapesti skiff versenyen a vándorserleget ezuttal is megnyerte és június 10-én házi versenyt rendezett. A tagok száma szaporodott, az evezések és megtett kilométerek száma, a korábbi évek adataival szemben, szintén emelkedett. Az egyesület hat évi fennállása óta a bécsi, szegedi és budapesti versenypályán összesen 15-ször nyert díjat. A közgyűlés végén megjelent választás eredménye a következő volt: elnök: Hieronymi Károly, alelnök: Pergér Ferencz, titkár: Stettner

László, művezető: Csizik Béla, szertárnok: Kleiner Gyula pénztárnok: Günther Károly.

A „Torontál“, nagybecskeröki csónakázó és koresolyázó egyesület, mintegy 5000 frtnyi költséggel kiépítette helyiségeit A csinos, középen emeletes épület a Bega partján emelkedik s egyik szárnya a hajóház, másik a tornacsarnok czéllájának fog szolgálni, míg középső része a koresolyázó közönség számára van berendezve Az épület előtt terül el a bekerített koresolyázó pálya, a melyen mintegy 2 lábnyi mély víz fog befagyaszthatni. A megnyitás, mint lapunknak írják, a napokban történik meg s kétségtelen, hogy az élénk város társadalmi életének emelésére jótékony hatással leend a díszes és kényelemmel berendezett épület, a melyhez hasonlóval kevés vidéki város dicsekedhetik.

A keszthelyi csónakázó-egyesület f. hó 8-án tartotta évi rendes beszámoló közgyűlést. A tárgysorozat értelmében Dr. *Csanády Gusztáv* elnök v szpallantást tevén a lefolyt évad alatt kifejtett tevékenységére különösen kiemeli, hogy a nagyobb kirándulások megtarthatása czéllájából tervbe vett balatonparti kikötők egyike a szt.-Mihálydomb alatt az egyesület költségén elkészült, egy ott előtalált földnyelv megerősítése által. Nagyobb kirándulások ugyan nem történtek, kisebb társaságok azonban sűrűn vették igénybe az egyesület csónakjait kirándulási czélokra. A számvizsgáló bizottság a pénztárnok által beterjesztett számadásokat helyeseknek találta, miért is a közgyűlés, a pénztárnoknak a fölmentvényt megadja. A pavillon építését illetőleg, vég-megállapodás ugyan még nem történt, de az építés területei, az építés módzatainak megállapítása czéllájából egy, *Deininger Imre*, *Schadl János*, *Kiss József*, *Hencz Antal* és *Ullman Venczel* alapítók által álló bizottság küldetett ki *Sparszam Pál* alapító tag indítványára egyhangulag elhatározott *Festetics Tassiló* grófhöz ő felsége által b. titkos tanácsosnak történt kinevezetése alkalmával üdvözlő feliratnak intézése.

VELOCZIPÉDEZÉS.

A veloczipédezés a téli idő beálltával mondhatni teljesen szünetel. Egyesleteink téli szoba-training-gépekkel még nem igen vannak ellátva, hogy a veloczipédisták télen is gyakorolhatnák magukat. Egyébként is úgy vesszük észre, hogy a veloczipédezés Magyarországon meglehetősen stagnál. A „Magyar Veloczipéd Club“-ot már ép oly kevéssé lehet összehozni, mint az „Előre vasparipa-egyesület“; a fővárosban ma már csak az egyetlen „budapesti kérékpár-egyesület“ működik. Mint halljuk, a veloczipédezés érdekeit szolgáló külön szakklap a „Kérékpársport“ is megszűnt pártolás hiánya miatt. Reméljük azonban, hogy a tavasszal ismét lendületet fog nyerni az a sport, melynek érdekében mi is el fogunk követni mindent.

LÖVÉSZET.

A lövészet a téli időben abban a tekintetben szünetel, hogy lövészeink a czéllövő tábla előtt nem gyakorolják magukat; ellenben gyakorlottságuknak hasznát veszik a vadászatokon. Nem csak a vidéki, de a fővárosi lövészek nagy része is vadászterületeket bérelt s ugyancsak pusztítja a nyulakat. A budapesti lövész egyesület ezenkívül a tél folyamán többször össze jön társas vacsorára az István főherczeg szállódában. Az estélyeken *Érczhegyi Ferencz* főlövész-mester, *Szávoszt Alphons* helyettes lövész-mester s *Némai Antal* lövész-mester mindig jelen vannak.

IRODALOM

Magyarország lapszerkesztői. Benedek Elek, az „Ország Világ” szerkesztője minden év karácsonyára valami meglepéssel kedveskedik olvasóinak s egyszersmind az írói világnak is. Ez évben az a sikerült ötlete támadt, hogy Magyarország lapszerkesztőit mutatja be „írásban és képbén.” A kiknek neve eddig a lapok utolsó hasábjain, ott, hol a hirdetések kezdődnek, szerényen meghuzódott, most egy diszes füzetben pompáznak lapjaik hasonmásaival, arcképeikkel és dolgozataikkal. Körülbelül száz lapszerkesztőnek arcképét s ugyanannyi lapnak első oldalát (kisebbitett alakban) és vagy ötven szerkesztőnek dolgozatát közli az „Ország-Világ” karácsonyi száma, mely ez érdekességen kívül idővel bizonyára kulturhistoriai s irodalomtörténeti becsé is el fog bírni. A füzethez Martens „Alomképek” cz. olajfestményének másolata van mellékelve. Az első oldalon a hírlapírók nyugdíjintézetének nagyszerű palotája ékeskedik, hirdetvén, hogy ma már az újságírói mesterség nem eltervezett pályá. Közli e szám s „Herkules” első oldalának hű rajzát, a lapunk felelős szerkesztőjének Porzsolt Kálmán arcképét is. Hogy némi tájékoztatást nyujtsunk olvasóinknak e szám tartalmáról, közöljük ama lapszerkesztők névsorát, a kiknek arcképét s egy részének a dolgozatát e számban megtalálni lehet. Ime: ifj. Ábrányi Kornél, Csávolszky Lajos, Czukási József, Kenedi Géza, Jókai Mór, Gajári Ödön, Vadnai Károly, Falk Miksa, Veigelsberg Leó, Bródy Lajos, Bolgár Ferencz, Szemecz Emil, Gracza György, Lipsey Ádám, Kutiinyi Zsigmond, Lendvay Miklós, M. Horváth Károly, Rác Mihály, Peteley István, Korbuly József, Lukács Gyula, Szabó Endre, Ágai Adolf, Bartók Lajos, Murai Károly, Kiss József, Márkus József, Hevesi József, Fekete József, Komlóssy Ferencz, Radó Antal, Szávay Gyula, Szabó Ignác, Viski K. Bálint, Roboz István, Bertalanffy József, Kósa Barna, Kristóffy József, Horváth Ádám, Hacksch Lajos, Horváth Danó, Vértessy Arnold, Zsilinszky Endre dr., Kölesvölgyi József, dr., Deák János, Molnár Gyula, Málik József, Szépfaludi Ö. Ferencz, Szász Gerő, Heltai Ferencz dr., Wolff Vilmos, dr., Bátorfi Lajos, Miskolczi Pál, Dókus Gyula, Kótai Lajos, Gaar Vilmos dr., Fodor Lajos, Sima Ferencz, Lauka

Gusztáv, Boda Vilmos, Janka Sándor, Fenyvessy Ferencz dr., Csitári G. Emil, Harácsek Imre dr., Várkonyi Dezső, Kovács Samu, Szódi Miksa, Kerekes Samu, Baudisz Jenő, Erdélyi Gyula, Kun Róbert, Tóth József, Kőrösy László dr., Veres Samu dr., Zeley Imre, Kompolthy Tivadar, Erődi Dániel, Udvardy Ignác, Holló Lajos, Nagy László, Lévy Imre, Csányi János dr., Porzsolt Kálmán, Horn Ödön stb. stb. Még csak annyit jegyzünk meg, hogy a páratlan érdekességi szám ára 50 kr., de előfizetők, még a jövő év folyamán belépők is, ingyen kapják.

A „Budapesti látogatók lapja”, melyet Szalai Mihály szerkeszt, a karácsonyi ünnepekre diszes számot adott ki, melyet Klösz György számos csinos illusztrációja tarkít. A három nyelven: magyarul, németül és francziául megjelenő lap legújabb száma a városligetből közöl téli képeket, továbbá a vígadóknak, a terézvárosi casinonak, a hírlapírók nyugdíjintézeti palotájának, az erdészek házának, a törvényszéki palotának, a földmivelési- és igazságügyiminiszterium épületeinek, a műcsarnoknak s számos újabb középületnek sikerült rajzát. Kresz Géza orvos a budapesti mentőegyesületet ismerteti s füzetben s a cikkhez a mentők működéséről számos illustratio van csatolva. Az érdekes számból közöljük mutatványal a budapesti korcsolyázó-egylet jégéről rajzolt képet.

FÉNYKÉPEZŐ SPORT

A fényképezés tökéletesítése. Oriási a haladás a fotografálás terén. Most egyszerre két nevezetes eredményről értesítenek. Egy japáni tudós Yokohámában, állítólag feltalálta a színes fényképek titkát. A találmány nevezetes, de rónyi is feltalálójának a neve: Aruzizva-Ryochi-Nikome-Sanjukanbe-Kio-Basi-Ku. A francia tudományos akadémiának meg oly fényképező készüléket mutattak be, mely egy másodperc alatt képez ötven fényképet előállítani. Tehát egy kép felvételéhez a géppel csak egy másodperc ötezred részére van szüksége. A géppel együtt bemutatták a képeket is, melyeket készített, többek közt két vívónak a képet. Egyik vívó elejti a kardját s míg a kard a vívó kezéből a földre esett, nyolcz kép készült a jelenetről. Az új fotografáló készüléket tudományos vizsgálódásokra használják.

XI-ik évfoly.

A legnépszerűbb és a legelterjedtebb magyar napilap

BUDAPESTI HIRLAP

Szerkesztők és lap tulajdonosok:

CSUKÁSI JÓZSEF és RÁKOSI JENŐ.

A „Budapesti Hírlap”-nak a hazai művelt olvasóközönség vetette meg alapját. A lap eleitől fogva megértette a magyar közönség szellemét, minden pártérdek mellőzésével küzdött nemzetünk- és fajunkért, ez egyetlen jelszóval: **magyarország!** Viszont az ország legkiválóbb intelligenciája is azonosította magát a lappal, fölkarolva azt oly módon, mely páratlan a magyar újságírás történetében. A hazai sajtóban maig a legfényesebb eredményt a „Budapesti Hírlap” érte el: legnépszerűbb, legelterjedtebb lapja az országnak.

A „Budapesti Hírlap” politikai cikkeinek iránya, mint eddig, ugyezentul is mindenkor nemzeti és a pártdekektől független. **Politikai** hírei széleskörű összeköttetések alapján a legmegbízhatóbb forrásokból származnak. Az országgyűlési tudósításokat a gyorsírói jegyzetek alapján szerkesztik. Magyarország politikai és közelele felől távirati értesülésekkel látnak el rendes levelezők, minökkel minden városban, sőt nagyobb községben is bír a lap. **Budapesti Hírlap** távirati tudósításai manap már teljesen egy fokon állanak a világsajtó legjobban szervezett hírszolgálatával. A „Budapesti Hírlap” Tárcaróvata a lapnak egyik erőssége és mindig gondot fordít rá, hogy megmaradjon előkelő színvonalán. **A napirovatokat** kitünő zurnaliszták szerkesztik s e helyi értesülés ismert legügyesebb tudósítókra van bízva. **Rendőrségi és törvényszéki rovatai** külön-külön szerkesztői a főváros sötét eseményeit is mindig oly hangon tárgyalják, hogy a „Budapesti Hírlap” helyet foglalhat minden család asztalán. **A közigazdasági rovatban** a magyar gazda, birtokos, iparos, kereskedő megtalálja mindazt, a mi tájékozásra szükséges. **A regénycsarnokban** csak kiváló írók legújabb műveit közli.

Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr., egy hóra 1 frt 20 kr. Az előfizetések vidékről legcélszerűbben postautalvánnyal eszközölhetők következő czím alatt:

A „Budapesti Hírlap” kiadóhivatalának, IV. kerület Kalap-utca 16. szám.